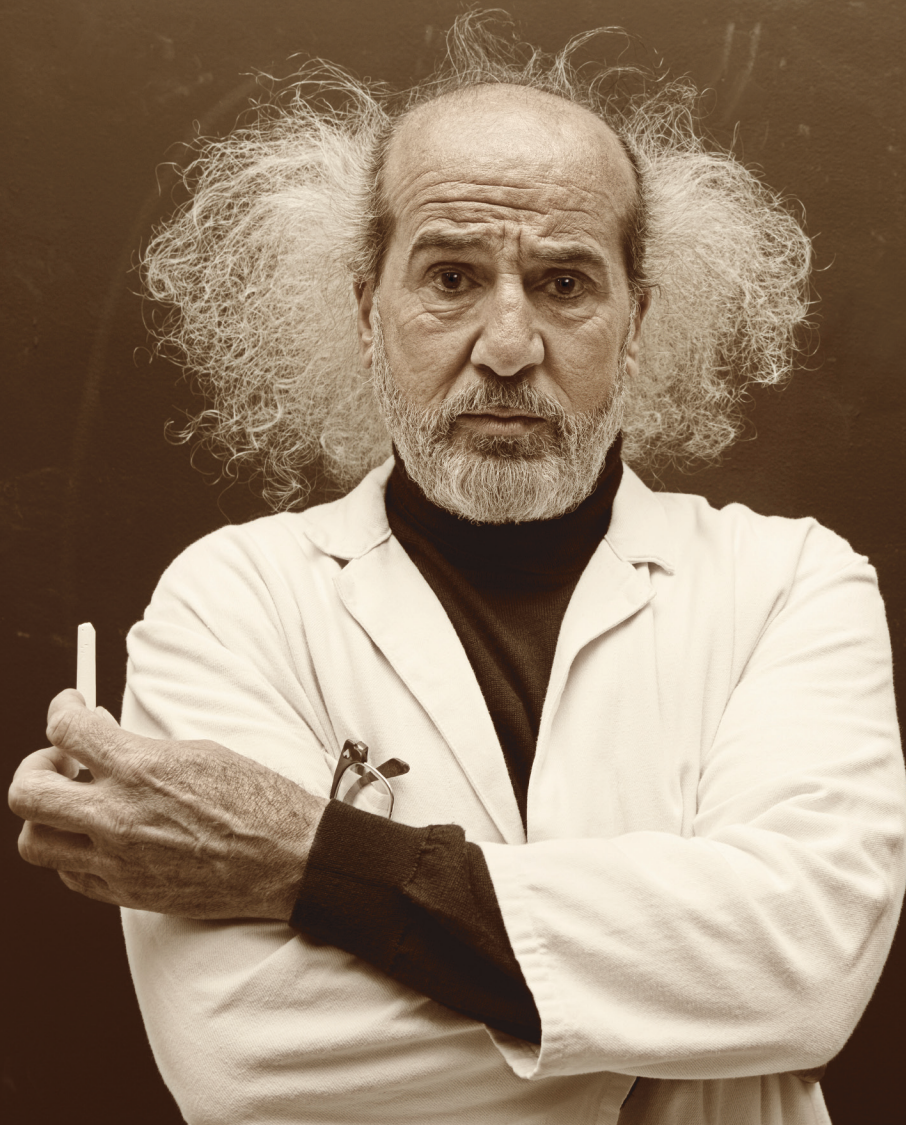

Jyri Paasonen & Laura Paasonen

TUTKIMUS YKSITYISEN TURVALLISUUSALAN KOULUTUSJÄRJESTELMÄSTÄ

LAUREA

LEPPÄVAARA

Service Innovation and Design

LAUREA JULKAISUT | LAUREA PUBLICATIONS

Jyri Paasonen & Laura Paasonen

TUTKIMUS YKSITYISEN
TURVALLISUUSALAN
KOULUTUSJÄRJESTELMÄSTÄ

LAUREA-AMMATTIKORKEAKOULU, LEPPÄVAARAN YKSIKKÖ
2012 VANTAA

Copyright © Tekijät
ja Laurea-ammattikorkeakoulu

Tekninen toimittaja: Oskari Kolehmainen

Kannen kuva: iStockphoto

ISSN 2242- 5225
ISBN 978-951-799-273-2

Edita Prima Oy, Helsinki 2012

Sisällys

I	JOHDANTO	7
1	Tutkimuksen tehtävä ja tausta.....	7
2	Tutkimuksen menetelmät ja aineistot.....	10
2.1	Kyselytutkimus	10
2.2	Haastattelututkimus.....	12
2.3	Tulevaisuusseminaari	13
II	TULOKSET.....	15
1	Kyselytutkimuksen tulokset.....	15
1.1	Yksityisen turvallisuusalan toimijoiden kyselyn tulokset.....	16
1.2	Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusalan koulutusohjelmasta valmistuneiden henkilöiden ja nykyisten opiskelijoiden kyselyn tulokset.....	27
1.2.1	Valmistuneet henkilöt	27
1.2.2	Nykyiset opiskelijat	38
1.3	Yksityisen turvallisuusalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden ja opettajien kyselyiden tulokset.....	46
1.3.1	Opiskelijat	46
1.3.2	Opettajat.....	55
2	Haastattelututkimuksen tulokset	65
3	Tulevaisuusseminaarin tulokset	70
3.1	Markkinalähtöinen näkökulma.....	70
3.2	Teknologia­lähtöinen näkökulma	71
3.3	Kansalaisnäkökulma	73
3.4	Yhteiskunnanäkökulma	73
III	JOHTOPÄÄTÖKSET	75

Esipuhe

Yksityinen turvallisuusala on hyvin ajankohtainen aihe monessa mielessä. Tällä hetkellä käydään useissa valtioissa keskustelua toimialan roolista ja sen merkityksestä yhteiskunnallisena toimijana. Perinteisiä turvallisuusviranomaisten tehtäviä ulkoistetaan eri puolella maailmaa. Ulkoistaminen on herättänyt keskustelua siitä, heikkeneekö valtion suvereniteetti, kun julkisen vallan tehtäviä alkavat hoitaa entistä enemmän yksityiset toimijat. Yksityisen turvallisuusalan ja turvallisuusviranomaisten rajanveto on hämärtynyt, minkä myötä käydään keskustelua myös siitä, miten yksityinen turvallisuusala toimii ja kuinka sitä tulee valvoa. Tällä on myös merkitystä toimialan koulutusvaatimukseen ja koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiin.

Yksityisessä turvallisuusalassa on kysymys varsin voimakkaasta kansainvälisestä toimialasta, joka on useissa valtioissa hyvin näkyvässä roolissa, kuten ylläpitämässä vankiloita ja kouluttamassa turvallisuusviranomaisia. Lisäksi yksityisten turvallisuusalan toimijoiden lukumäärä on kasvanut kansainvälisesti ja kansallisesti voimakkaasti viime vuosien aikana. Tämän takia on hyvin yllättävää, miten vähän luotettavaa tietoa toimialasta on saatavilla ja kuinka vähän sitä on tutkittu. Yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmää ei ole tutkittu aiemmin, joten tälle tutkimukselle on olemassa selkeä tarve, kun lisäksi koulutuksen järjestäjien toimintaympäristö on jatkuvasti muutoksessa.

Haluamme kiittää Opetushallitusta, joka on rahoituksellaan mahdollistanut tutkimuksen toteuttamisen. Tästä kiitos kuuluu myös turvallisuusalan koulutustoimikunnalle, joka on puoltanut Opetushallitukselle rahoituksen myöntämistä. Laurea-ammattikorkeakoulun yliopettajat Jukka Ojasalo, Harri Koskenranta ja Tarja Meristö ovat ystävällisesti antaneet oman panoksensa turvallisuusalan tulevaisuusseminaarin järjestelyissä sekä toteutuksessa. Lisäksi tutkimuksen teossa ovat avustaneet Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusalan opiskelijat Sampo Holm, Antti-Jussi Lehtinen, Toni Lunnela ja Veera Jännes.

Helsingissä 1.5.2012

Jyri Paasonen
yliopettaja

Laura Paasonen
tutkija

Tiivistelmä

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää empiirisesti yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän nykytilaa ja kehittämistarpeita. Tutkimus toteutettiin viiden eri aineiston avulla. Tutkimuksen kolme aineistoa koostui kyselytutkimuksista. Ensimmäisen kyselytutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miten yksityisen turvallisuusalan toimijat kokevat koulutusjärjestelmän ja mitä kehittämistarpeita he näkevät. Toisen kyselytutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusalan koulutusohjelmasta valmistuneiden henkilöiden sekä nykyisten turvallisuusalan koulutusohjelmassa opiskelevien henkilöiden näkemyksiä ammattikorkeakoulutuksesta. Kolmannen kyselytutkimuksen tarkoituksena oli selvittää turvallisuusalan ammatillisen koulutuksen niin nuorten kuin aikuiskoulutuksen opiskelijoiden sekä turvallisuusalan opettajien näkemyksiä ammatillisesta koulutuksesta. Tutkimuksen neljäs aineisto koostui seitsemästä haastattelusta, joiden tarkoituksena oli selvittää yksityisen turvallisuusalan asiantuntijoiden näkemyksiä toimialan koulutusjärjestelmästä ja sen kehittämistarpeista. Tutkimuksen viides aineisto muodostui turvallisuusalan tulevaisuusseminaarin skenaariotyöskentelystä, johon osallistui eri toimialojen turvallisuusasiantuntijoita.

Tutkimustulosten mukaan yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän katsottiin hakevan monessa suhteessa vielä muotoaan ja paikkaansa monipuolistuneessa toimintaympäristössä. Tutkimustulosten mukaan erityisesti eri tutkintoon johtavien koulutuksien keskinäistä suhdetta tulisi kehittää, jotta yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmä olisi yhtenäinen huomioiden eri koulutusasteet. Lisäksi tutkimustuloksissa korostettiin koulutuksen järjestäjien, elinkeinoelämän ja viranomaisen yhteistyön kehittämistä, jotta koulutusjärjestelmä vastaisi paremmin työelämän tarpeita. Koulutusjärjestelmän kehittämisessä tulisi lisäksi panostaa koulutuksen laadun parantamiseen, kansainvälisyyteen, koulutuksen riittävään tarjontaan, tutkimustoiminnan kehittämiseen, erikoistumisopintojen ja täydennyskoulutuksien kehittämiseen.

Abstract

This empirical study evaluates the current state and the forthcoming developmental needs of the private security sector education system. In order to increase the reliability of our study, the data for this study was based on five different sources including three different surveys. The aim of the first survey was to find out how private security sector actors see the educational system and what kind of developmental needs they see for the future. Second survey evaluated Laurea University of Applied Sciences Security Management Degree Programme from the current and graduated student point of view. This study provided us a University of Applied Sciences level (also known as Polytechnic in some countries) understanding to security education. Third survey was focusing on the vocational-level security education including adult education programmes and vocational-level teacher's perceptions. Forth, in order to gain in-depth understanding for our survey result, seven private security industry specialists were interviewed regarding their opinions about the private security sector education system. Finally, a scenario workshop was conducted with a group of security practitioners and educational sector actors.

Operational environment in private security industry has become increasingly complex and security education appears to be still searching the right form and approach. The findings suggest that there is a need to develop more coherent educational system which better notices different educational levels and their interlinkage. Furthermore, the findings highlight the need for cooperation between the organizers of education, the security industry and authorities in order to ensure that forthcoming educational system meets working life needs. Future development activities should focus on the quality enhancement, internationalization of education, ensuring the educational capacity, developing the research alongside of education and availability of the specialization studies and other additional educational opportunities.

I JOHDANTO

1 Tutkimuksen tehtävä ja tausta

Yksityisen turvallisuusalan palvelut ja tuotteet ovat muuttuneet ja monipuolistuneet voimakkaasti viime vuosien aikana. Muutokseen on vaikuttanut Euroopan unionin, kansainvälistymisen sekä yhteiskunnan rakenteiden ja tekniikan kehittyminen. Myös yksityisen turvallisuusalan sääntely on ollut viime vuosien aikana useita kertoja uudistuksen kohteena. Yksityisen turvallisuusalan sääntelyn kokonaisuudistus onkin parhaillaan vireillä¹. Sisäasiainministeriö on asettanut uudistamishankkeen, joka toteutetaan kahdessa vaiheessa. Hankkeen ensimmäinen vaihe tuli voimaan 1.12.2010. Hankkeen toinen vaihe on tarkoitus valmistella hallituksen esityksen muotoon siten, että se voidaan antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2012².

Yksityisestä turvallisuusalasta on tullut kasvun myötä yhä näkyvämpi ja merkittävämpi toimija yhteiskunnassa. Se on kasvattanut asiakaskuntaansa perinteisistä kaupan ja teollisuuden aloista uusiin sektoreihin. Monilla toimialoilla on haluttu keskittyä ydintoimintaan, minkä seurauksena turvallisuusalan toiminnot on ulkoistettu. Yksityinen turvallisuusala on siirtynyt toimimaan myös entistä enemmän julkisille paikoille. Roolin kasvaminen on hämärtänyt julkisen ja yksityisen sektorin välistä rajaa, johon ovat vaikuttaneet vielä turvallisuusviranomaisten resurssit.

Yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmä on myös kehittynyt voimakkaasti viime vuosien aikana. Perinteisesti alan toimijat kouluttivat itse henkilöstönsä. Koulutuksia on keskitetty sääntelyn uudistuksien myötä oppilaitoksiin, joilla on näyttötutkintojen järjestämisoikeus. Näyttötutkinnot ovat erityisesti aikuisväestöä varten suunniteltu tutkintojärjestelmä, jossa ammattitaito osoitetaan tutkintotilaisuuksissa. Näyttötutkinnot koostuvat useista osista, joiden perustana ovat työelämän tehtäväkokonaisuudet. Opiskelija voi lisäksi hyödyntää valinnaisia osia ja koota omien

1 Ks. SM113:00/2008.

2 Ks. SM066:00/2011.

tarpeidensa mukaisen tutkinnon. Kunkin tutkinnon vaatimukset on ilmaistu Opetushallituksen julkaisemissa näyttötutkinnon perusteissa. Tutkinnon perusteet eivät kuitenkaan määrää sitä, miten tutkintotilaisuudet organisoidaan, vaan niiden suunnittelu ja järjestäminen on oppilaitosten vastuulla.³

Näyttötutkintoja on kolmea eri tasoa. Ammatillisella perustutkinnolla osoitetaan alan perustehtävien hallinta. Nykyään voi suorittaa toisen asteen turvallisuusalan perustutkinnon nuorisokoulutuksessa tai aikuisten näyttötutkintona. Turvallisuusalan perustutkinnon perusteet on uusittu vuoden 2010 aikana. Ammattitutkinnolla osoitetaan ammattityöntekijältä vaadittava ammattitaito. Vartijan ammattitutkinnosta on tullut yksi suosituimmista ammattitutkinnoista. Vartijan ammattitutkinnon vartijan työn perusteet ja vartijan peruskurssi -osista muodostuu vartijan korttikoulutus. Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnolla osoitetaan alan vaativimpien työtehtävien hallinta. Vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan koulutus koostuu turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnon kolmen tutkinnon osan laajuisesta opetuskokonaisuudesta.

Yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmään kuuluvat myös järjestyksenvalvonta- ja turvatarkastustoimintaan liittyvät koulutukset. Lisäksi on myös muita näyttötutkintoja, joihin sisältyy turvallisuusalan osaamista, kuten lukkosepän ja virastomestarin ammattitutkinnot. Näyttötutkinnot antavat yleisen kelpoisuuden ammattikorkeakouluopintoihin ja kelpoisuuden yliopisto-opiskeluun.

Turvallisuusalan ammattikorkeakoulutusta järjestetään vain Laurea-ammattikorkeakoulussa, jossa voi suorittaa turvallisuusalan tradenomitutkinnon. Laurea-ammattikorkeakoulussa voi suorittaa myös turvallisuusalan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon. Turvallisuusalan koulutusohjelmasta avattiin jatko-opintoväylä Itä-Suomen yliopiston oikeustieteiden laitokselle tammikuussa 2012. Oikeustieteiden laitoksella on jo aiemmin ollut vastaava väylä ammattikorkeakoulututkinnon rikosseuraamusalan koulutusohjelmassa ja poliisipäällystön tutkinnon suorittaneille henkilöille.

Turvallisuusalaan liittyvää korkeakoulutusta ja täydennyskoulutusta järjestetään muissakin korkeakouluissa. Näissä koulutus on suuntautunut turvallisuuden eri osa-alueille, kuten tietoturvallisuuteen. Koulutusjärjestelmä mahdollistaa nyt toisen asteen tutkinnon suorittamisen jälkeen hyvät mahdollisuudet suorittaa opintoja eteenpäin.

Yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmää ei ole tutkittu aiemmin, joten tutkimukselle on olemassa selkeä tarve. Lisäksi koulutuksen järjestäjien toimintaympä-

3 Ks. Oph 2011.

ristö on muuttunut, mihin ovat vaikuttaneet erilaiset yhteiskunnalliset tekijät. Yhteiskuntamme on kansainvälistynyt ja monikulttuuristunut. Myös väestön ikäkauman muutos on vaikuttanut oppilaitoksiin, koska eri ikäluokkien kehitys on alueellisesti epätasaista. Työelämä on myös muuttunut, ja koulutuspolitiikan tulee vastata omalta osaltaan työvoiman saatavuuden haasteeseen. Lisäksi eri koulutusasteilla on omat muutonhaasteensa, jotka alkoivat ammatillisesta koulutuksesta ja ovat nyt meneillään yleissivistävässä koulutuksessa. Yliopistotkin ovat olleet uudistuksen kohteena. Ammattikorkeakoulujen rakenteellinen uudistus on parhaillaan vireillä. Lisäksi käynnissä on useita kuntasektorin muutoksia, joiden seurauksena käydään keskustelua koulutuksen rakenteellisista järjestelyistä. Koulutusjärjestelmää koskevat useat uudistukset tulevat vaikuttamaan myös osaltaan yksityisen turvallisuusalan koulutukseen.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää empiirisesti yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän nykytilaa ja sen kehittämistarpeita. Tutkimuksen tehtävänä on tuottaa uutta tietoa alan koulutusjärjestelmästä, jonka myötä saadaan tärkeää taustatietoa sen kehittämiseksi. Tutkimuskysymykset liittyvät alan koulutusjärjestelmään Suomessa. Tutkimuskysymykset voidaan täsmentää seuraavasti:

1. Vastaako nykyinen koulutusjärjestelmä työelämän tarpeita?
2. Mitä kehittämistarpeita nykyisessä koulutusjärjestelmässä on?
3. Kuinka koulutusjärjestelmän kehittämistarpeisiin voidaan vastata?

Tutkimus jakaantuu kolmeen lukuun. Ensimmäisessä johdantoluvussa kuvataan tutkimuskysymyksien lisäksi tutkimuksen menetelmiä ja aineistoa. Toisessa luvussa tarkastellaan tutkimustuloksia. Kolmannessa luvussa esitetään johtopäätöksiä tutkimustuloksien perusteella.

2 Tutkimuksen menetelmät ja aineistot

2.1 Kyselytutkimus

Tutkimuksen kolme ensimmäistä aineistoa koostui kyselytutkimuksista, joiden tarkoituksena oli selvittää, miten yksityisen turvallisuusalan toimijat ja eri koulutusasteiden opiskelijat sekä opettajat kokevat koulutusjärjestelmän nykytilan ja mitä kehittämistarpeita he näkevät siinä.

Tässä tutkimuksessa käytetty kyselylomakkeiden muoto oli Likert-asteikollinen kysely. Sitä käytetään yleisesti asenne- ja motivaatiomittareissa. Yleensä asteikko jakaantuu täysin eri mieltä – täysin samaa mieltä -tyyliselle vastakkainasettelulle. Tutkittavat pisteyttävät oman käsityksensä kysymyksen tai väitteen sisällöstä. Kyseinen asteikko yhdistää laadullisia ja määrällisiä elementtejä⁴. Tässä tutkimuksessa kyselylomakkeet sisälsivät väittämien lisäksi avoimia kysymyksiä.

Tutkimuksessa ensimmäinen kysely oli suunnattu yksityisen turvallisuusalan toimijoille. Tämä kysely oli osa laajempaa yksityisen turvallisuusalan empiiristä tutkimusta, jossa oli huomioitu alan koulutusjärjestelmä omana teema-alueena⁵. Kyselyissä yksityisen turvallisuusalan toimijoita pyydettiin arviomaan koulutusjärjestelmän nykytilaa ja kehittämistarpeita.

Kyselytutkimuksesta tiedotettiin yksityisen turvallisuusalan toimijoille laajana sähköisenä vastauspyyntönä. Tätä vastauspyyntöä välitettiin eteenpäin toimialan eri organisaatioihin, järjestöihin ja keskustelufoorumeille. Tämän lisäksi kyselytutkimuksesta tehtiin lehdistötiedotteet, ja kyselyn vastauspyyntö oli esillä *Kontrolli-* sekä *Turvallisuus & Riskienhallinta* -lehdessä. Kyselytutkimuksen vastauspyynnöt ja muistutusviestit lähtivät yhteensä yli 2000 sähköpostiosoitteeseen. Kyselyn vastausaika oli 1.3.–31.5.2011. Tavoitteena oli, että mahdollisimman moni yksityisen turvallisuusalan toimija olisi saanut kyselyn vastattavakseen.

4 Ks. Metsämuuronen 2003, s. 39–40.

5 Ks. Paasonen – Huuonen 2011.

Yksityisen turvallisuusalan toimijoilta vastauksia tuli yhteensä 330 kappaletta. Vaikka kyselyiden vastausmäärä (alle 20 prosenttia) jäi melko pieneksi suhteessa lähetettyihin vastauspyyntöihin, niin voidaan otoksen todeta kuitenkin antavan riittävän yleiskuvan yksityisestä turvallisuusalasta. Vastaajien joukko on tähän taustatietojen perusteella riittävän heterogeenistä.

Tutkimuksessa toinen kysely oli suunnattu Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusalan koulutusohjelmasta valmistuneille henkilöille sekä nykyisille turvallisuusalan koulutusohjelmassa opiskeleville henkilöille. Kyselytutkimuksesta tiedotettiin laajana sähköisenä vastauspyyntönä. Kysely lähetettiin 163 turvallisuusalan koulutusohjelmasta valmistuneen henkilön sähköpostiosoitteeseen. Nykyisille opiskelijoille suunnattu kysely lähetettiin 317 sähköpostiosoitteeseen. Lisäksi kyselyyn oli mahdollista vastata sosiaalisen median välityksellä, sillä LinkedInissä on opiskelijoiden oma ryhmä. Kyselyn vastausaika oli 17.11.–11.12.2011.

Vastauksia Laurea-ammattikorkeakoulusta valmistuneilta henkilöiltä saatiin yhteensä 86 kappaletta, jolloin vastausprosentiksi muodostui 53 prosenttia. Nykyisiltä opiskelijoilta suunnattuun kyselyyn saatiin myös yhteensä 86 vastausta. Opiskelijoille suunnatun kyselyn vastausprosentiksi muodostui siten 27 prosenttia. Valmistuneiden kohdalla vastausprosentti oli korkeampi ja tulokset ovat myös luotettavampia. Nykyisten opiskelijoiden hieman alhaisesta vastausprosentista huolimatta voidaan otoksen todeta antavan riittävän hyvän yleiskuvan koulutuksen nykytilasta ja kehittämistarpeista.

Tutkimuksen kolmas kysely oli suunnattu turvallisuusalan ammatillisen koulutuksen niin nuorten kuin aikuiskoulutuksenkin opiskelijoille sekä heidän turvallisuusalan opettajilleen. Kyselytutkimuksesta tiedotettiin laajana sähköisenä vastauspyyntönä. Kysely lähetettiin 183 ammatillisen oppilaitoksen turvallisuusalan opettajalle tai esimiehelle, joiden toimenkuvaan kuuluu vastata turvallisuusalan koulutuksesta. Heitä pyydettiin välittämään tietoa kyselystä turvallisuusalan opiskelijoille, joten tarkkaa tietoa ei ole saatavilla, kuinka monta opiskelijaa sai vastauspyynnön. Opiskelijoiden kyselyn vastausaika oli 6.2.–29.2.2012. Tämän jälkeen opiskelijoiden kyselylomakkeen pohjalta laadittiin kysely turvallisuusalan opettajille. Vastauspyyntö kyselyyn lähetettiin samalle joukolle, jota oli pyydetty välittämään viestiä opiskelijoille. Turvallisuusalan opettajien kyselyn vastausaika oli 13.3.–18.3.2012.

Vastauksia ammatillisen koulutuksen turvallisuusalan opiskelijoilta saatiin yhteensä 229 kappaletta. Turvallisuusalan opettajilta vastauksia saatiin yhteensä 30 kappaletta, jolloin kyselyiden vastausmäärä (alle 20 prosenttia) jäi melko pieneksi suhteessa lähetettyihin vastauspyyntöihin. Vastaajien joukko on kuitenkin taustatietojen perusteella heterogeenistä, joten tämän myötä saatiin riittävä yleiskuva ammatillisen koulutuksen turvallisuusalan opettajien näkökulmasta.

Kyselylomakkeella tapahtuvassa tutkimuksessa ei voida tietää, miten tarkasti kaikki vastaajat ovat paneutuneet aiheeseen ja miten hyvin vastaajat ovat ymmärtäneet esitetyt kysymykset tai väittämät. Kuitenkin kyselyjen etuna on nähty laaja käyttötarkoitus ja mahdollisuudet saada laaja aineisto melko helposti ja suhteellisin pienin kustannuksin.⁶ Tiettyinä kyselylomakkeen ongelmina voidaan nähdä tässä tutkimuksessa ainakin se, että kyselyyn vastasivat vain motivoituneet henkilöt. Toisaalta taas pelkän kyselyn lisäksi tässä tutkimuksessa hyödynnetään myös muita tutkimusaineistoja, joilla pystytään kompensoimaan yksittäisten tutkimustapojen puutteet keskinäisenä synergiaetuna.

2.2 Haastattelututkimus

Tutkimuksen neljäs aineisto on kerätty haastattelemalla yksityisen turvallisuusalan asiantuntijoita. Haastateltavat henkilöt valittiin harkinnanvaraisesti toimialan eri sektoreiden asiantuntemuksen perusteella. Tutkimuksessa haastateltiin Jorma Hakalaa, Jukka Hakolaa, Harri Koskenrantaa, Ilpo Kvickiä, Petri Puhakaista, Kalevi Tiihosta ja Markku Vuorelaa. Haastateltavia henkilöitä lähestyttiin sähköpostilla, jossa kerrottiin tarkemmin tutkimuksesta ja kysyttävistä asiakokonaisuuksista. Tämän jälkeen sovittiin haastateltavien kanssa sopivat haastattelujankohdat. Haastattelut suoritettiin 3.8.–28.8.2011 välisenä aikana.

Haastatteluiden asiasisällöt olivat samoja kuin kyselytutkimuksessa. Valmiita kysymyksiä ei varsinaisesti ollut, vaan haastattelija muodosti kysymyksiä haastattelutilanteen mukaisesti. Kyseessä oli siis puolistrukturoitu haastattelu, jota voidaan pitää sopivana välimuotona jäykän strukturoidun ja vapaan haastattelun välillä⁷. Puolistrukturoidussa haastattelussa haastattelija ei ole kysymysjärjestyksen vanki, vaan hän voi täydentää käytettyjä teemoja omilla kysymyksillään ja päästä siten syvemmälle vastaajan arvomaailmaan⁸. Tämä haastattelumenetelmä mahdollistaa haastattelijan ja haastateltavan laajemman vuorovaikutuksen. Haastattelija toimii sosiaalisen vuorovaikutuksen luojana. Jos tutkija onnistuu kehittämään luottamuksellisen ilmapiirin, tulokset kuvaavat oikealla ja kattavalla tavalla haastateltavien käsityksiä tutkittavasta ilmiöstä.⁹

Varsinaiset haastattelut suoritettiin rennossa ilmapiirissä henkilöhaastatteluina rauhallisissa tiloissa, joissa haastattelu ei päässyt häiriintymään. Haastatteluja

6 Ks. Hirsijärvi – Remes – Sajavaara 2001, s. 182.

7 Ks. Eriksson – Kovalainen 2011, s. 82.

8 Ks. Hirsijärvi – Remes – Sajavaara 2001, s.195.

9 Ks. Eskola – Suoranta 2000, s. 86–94.

jatkettiin niin kauan, kunnes teemat alkoivat vain toistaa jo aiemmin saatuja havain-
toja. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusaineiston riittävyden osoittaa juuri sa-
turaatio eli vaihe, jolloin aineisto alkaa toistaa itseään, ja tutkimuskysymyksiin ei
saada enää uutta tietoa.

Haastattelut nauhoitettiin sähköisellä nauhurilla. Nämä nauhoitukset litteroitiin,
jonka jälkeen haastattelujen aineisto teemoiteltiin yhtenäisiin kokonaisuuksiin.
Teemoittelun avulla haastateltavien näkemykset pystyttiin yhdistämään samojen
teema-alueiden sisälle ja varsinainen laadullinen analyysi toteutettiin näiden tee-
moiteltujen tekstien avulla.

2.3 Tulevaisuusseminaari

Tutkimuksen viides aineisto muodostui turvallisuusalan tulevaisuusseminaarin ske-
naariotyöskentelystä. Tulevaisuusseminaari järjestettiin Helsingissä 19.3.2012 ja
sinne kutsuttiin eri toimialojen turvallisuusasiantuntijoita. Skenaariotyöskentelyyn
osallistui yhteensä 28 henkilöä, jotka työskentelevät sekä julkisella että yksityisellä
sektorilla. Osallistujat työskentelivät muun muassa turvallisuusviranomaisen, yksi-
tyisen turvallisuusalan, kuntasektorin, vakuutusyhtiöiden, koulutuksen järjestäjien
ja turvallisuusalan järjestöjen sekä yhdistysten palveluksessa.

Skenaariotyöskentely toteutettiin yritysfuturelogi Tarja Meristön kehittämän toi-
mintaskenaariotyöskentelyn systematiikan mukaisesti. Skenaariotyöskentelyn avul-
la tuotetaan ennakoitua tietoa, joka on tulevaisuuden tutkimusta. Skenaariota voi-
daan pitää vaihtoehtoisena mahdollisena tulevaisuuden kuvana, joka luonnostelee
sekä tulevan toimintaympäristön että reitin, miten sinne edetään. Ennakointi on
puolestaan tulevaisuuden vaihtoehtoisten ja mahdollisten kehityskulkujen ja trendi-
en tunnistamista sekä niiden vaikutusten arvioimista. Tarkasteluaikajänne on pitkä,
tässä skenaariotyöskentelyssä vuoteen 2025. Tämän myötä voidaan saada esille
myös epätodennäköisiä ja nykynäkemyksen mukaan mahdottomalta tuntuvia vaih-
toehtoja. Lisäksi aikaa tarvitaan myös uusien ratkaisujen ja toimintatapojen kehit-
tämiseen sekä käyttöönottoon. Pitkälle ulottuva tarkasteluhorisontti on perusteltu,
koska se irrottaa ajatukset nykyhetkestä ja mahdollistaa sellaistenkin skenaarioiden
pohtimisen, joita ei ihan lähitulevaisuudessa pidetä uskottavina.

Tämän tutkimuksen skenaariotyöskentely toteutettiin neljässä ryhmässä. Jokainen
ryhmä tarkasteli yksityistä turvallisuusalaa eri näkökulmasta. Ryhmien näkökulmat
oli jaettu markkinalähtöiseen, teknologialähtöiseen, kansalais- ja yhteiskunnanäkö-
kulmaan. Skenaariotyöskentelyn tavoitteena oli saada osallistujat keskustelemaan
yksityisen turvallisuusalan tulevaisuudesta ja osaamistarpeista eri näkökulmista.
Jokainen osallistuja sai valita ryhmän, jotta hän pystyi tarkastelemaan aihetta toi-

menkuvansa avaamasta näkökulmasta. Ryhmät työskentelivät itsenäisesti heille jaettujen työpohjien mukaisesti. Ryhmien lopputulokset purettiin seminaarin lopussa ja koottiin yhteen, jolloin skenaarioiden pohjalta voitiin tehdä käytännön toimenpide-ehdotuksia koulutusjärjestelmän sisältöjen kehittämiseksi huomioiden tulevaisuuslähtöiset kysyntä- ja muutostarpeet, osaamisprofiilit sekä rakenteelliset suositukset. Skenaariotyöskentelyn tuloksia on tarkasteltu ryhmien näkökulmien mukaisesti.

II TULOKSET

1 Kyselytutkimuksen tulokset

Tutkimustuloksista ensimmäisenä tarkastellaan kyselyn tuloksia. Aluksi käydään läpi yksityisen turvallisuusalan toimijoiden vastaukset ja tämän jälkeen Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusalan koulutusohjelmasta valmistuneiden henkilöiden sekä nykyisten turvallisuusalan koulutusohjelmassa opiskelevien henkilöiden vastaukset. Lopuksi tarkastellaan turvallisuusalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden sekä heidän turvallisuusalan opettajiensa vastauksia. Kyselyiden vastausjakaumat on taulukoitu Likert-asteikon mukaisesti taulukoihin, joissa näkyy vastausprosenttien jakauma. Avoimet vastaukset käydään läpi kysymyskohtaisesti ja niistä esitetään lisäksi suoria lainauksia vastauksista.

1.1 Yksityisen turvallisuusalan toimijoiden kyselyn tulokset

Taustatiedot

Yksityisen turvallisuusalan toimijoiden näkemyksiä kartoittavaan kyselyyn vastasi yhteensä 330 henkilöä. Vastaukset olivat hyvin miesvoittoisia, sillä lähes 90 prosenttia kyselyyn vastanneista yksityisen turvallisuusalan toimijoista oli miehiä. Kuten taulukosta 1 havaitaan, vastaajien ikäjakauma oli melko tasainen. Vastauksista yli 80 prosenttia on 18–49-vuotiaiden antamia. Tyypillisin vastaaja oli iältään 26–35-vuotias.

<u>Ikä</u>	<u>%</u>
Alle 18-vuotias	9
18–25-vuotias	25
26–35-vuotias	33
36–49-vuotias	24
Yli 50-vuotias	9

Taulukko 1 Vastaajien ikäjakauma.

Vastaajien toimenkuvaa kartoitettaessa vastaajilla oli mahdollisuus valita yksi tai useampi vaihtoehto. Lähes puolet vastaajista on maininnut toimenkuvakseen työntekijän. Yhteensä lähes kolme neljästä vastaajasta mainitsi toimenkuvakseen opiskelija- ja/tai työntekijä -vastausvaihtoehdon. Toimenkuvien jakaumaa vastaajien keskuudessa on havainnollistettu seuraavassa taulukossa.

<u>Toimenkuva</u>	<u>%</u>
Opiskelija	26
Työntekijä	48
Toimihenkilö	16
Johto	13
Yrittäjä	9
Muu	4

Taulukko 2 Vastaajien toimenkuvajakauma.

Työnantajan toimialaa kartoitettaessa vastaajilla oli mahdollisuus valita yksi tai useampi vaihtoehto. Vastaajien työnantajien toimialana on ollut 53 prosentissa vastauksista vartioimisliiketoiminta. Suunnilleen saman vastausosuuden muodostavat yhdessä järjestyksenvallonta ja turvallisuusalan koulutus (katso taulukko 3).

Työnantajan toimiala	%
Vartioimisliiketoiminta	53
Järjestyksenvalvontatoiminta	31
Turvataarkastustoiminta	11
Turvasuojaustoiminta	8
Turvallisuusteknologian ja tuotteiden valmistus sekä myynti	5
Turvallisuusalan koulutus	24
Turvallisuusalan asiantuntijapalvelut	8

Taulukko 3 Vastausjakauma työnantajan toimialan mukaan.

Turvallisuusalan työkokemusta vastaajilla on hyvin paljon. Lähes joka neljäs vastaaja ilmoitti omaavansa työkokemusta turvallisuusosalta yli 10 vuoden ajalta. Tarkemmin vastaajien työkokemus on esitetty taulukossa 4.

Työkokemus turvallisuusosalta	%
Ei ole	15
Alle 2 vuotta	11
2–5 vuotta	18
5–10 vuotta	18
Yli 10 vuotta	38

Taulukko 4 Vastaajien työkokemus turvallisuusosalta.

Yli puolet kyselyyn vastanneista mainitsi koulutukseksi ammatillisen koulutuksen. Korkeakoulututkinnon (alemman tai ylemmän) suorittaneita vastaajista on joka kolmas. Tarkempi vastaajien koulutustaso on esitelty taulukossa 5.

Koulutus	%
Peruskoulu	4
Ammatillinen koulutus	63
Alempi korkeakoulututkinto	22
Ylempi korkeakoulututkinto	11
Jatko-opinnot (lisensiaatti tai tohtori)	0

Taulukko 5 Vastaajien koulutustaso.

Kyselyyn vastattiin suurimmaksi osaksi hyvin suurista yrityksistä. Yli 250 työntekijän yrityksistä tuli 47 prosenttia vastauksista. Lähes kaksi kolmesta vastauksesta tuli vähintään 50 työntekijän yrityksestä. Yritysten työntekijämäärien jakaumat on esitelty taulukossa 6.

Työntekijöiden lukumäärä yrityksessä	%
Ei palkattuja työntekijöitä	8
Alle 10 työntekijää	11
10–49 työntekijää	17
50–249 työntekijää	17
Yli 250 työntekijää	47

Taulukko 6 Työntekijöiden lukumäärä yrityksessä.

Kyselyyn vastanneista yrityksistä lähes joka toisella yrityksellä yli 80 prosenttia liikevaihdosta koostuu turvallisuusalaan liittyvästä liiketoiminnasta. Myös alle 20 prosentin osuuden yrityksiä vastanneiden joukossa oli lähes 40 prosenttia. Yritysten profiloituminen turvallisuusosalalle liikevaihdon perusteella esitellään seuraavassa taulukossa.

Kuinka monta prosenttia yrityksen liikevaihdosta koostuu turvallisuusalaan liittyvästä liiketoiminnasta?	%
Alle 20	39
20–39	7
40–59	2
60–79	4
Yli 80	48

Taulukko 7 Turvallisuusalaan liittyvästä liiketoiminnasta koostuva liikevaihto yrityksessä.

Myös turvallisuusalan liiketoiminnan parissa työskentelevän henkilöstön osalta vastausjakauma on hyvin edellisen kaltainen. Sellaisten yritysten, joilla henkilöstöstä yli 80 prosenttia työskentelee turvallisuusalan liiketoiminnan parissa, osuus vastauksista on 45 prosenttia. Yrityksiä, joissa osuus jää alle 20 prosentin, on 44 prosenttia (katso taulukko 8).

Kuinka monta prosenttia yrityksen henkilöstöstä työskentelee turvallisuusalan liiketoiminnan parissa?	%
Alle 20	44
20–39	6
40–59	2
60–79	3
Yli 80	45

Taulukko 8 Turvallisuusalan liiketoiminnan parissa työskentelevä henkilöstö yrityksessä.

Kansainvälisyys ei näy kyselyyn vastanneissa yrityksissä. Lähes 80 prosenttia yrityksistä on sellaisia, joiden liiketoiminnasta tulee kansainvälisestä toiminnasta ainoastaan alle 20 prosenttia. Kansainvälisyyden osuus vastaajien yritysten liikevaihtoon on esitelty seuraavassa taulukossa.

Kuinka monta prosenttia yrityksen liiketoiminnasta tulee kansainvälisestä toiminnasta?	%
Alle 20	79
20–39	5
40–59	4
60–79	3
Yli 80	9

Taulukko 9 Kansainvälisestä toiminnasta tuleva liikevaihto yrityksessä.

Väittämäkysymykset

Yksityisen turvallisuusalan toimijoista koulutuksien laatua piti ainakin jokseenkin hyvänä 58 prosenttia vastaajista ja heikompana puolestaan 33 prosenttia vastaajista. 61 prosenttia vastaajista koki oppilaitosten opetusmateriaalin olevan ainakin melko ajan tasalla, ja 25 prosentilla oli vastakkainen mielipide. Vastaajista 55 prosenttia piti turvallisuusalan opettajia ainakin jokseenkin ammattitaitoisina, kun taas 28 prosenttia oli päinvastaista mieltä. Tulosten perusteella eri oppilaitosten opetuksen laadussa voidaan todeta olevan eroavaisuuksia.

Turvallisuusalan teoreettisuudesta ja laajan turvallisuuskäsityksen suhteesta ei saatu selkeitä tuloksia, vaan vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti. Vastaajista 55 prosenttia piti turvallisuusalan lupakoulutuksien kokeita liian teoreettisina suhteessa työelämän tarpeisiin, 29 prosenttia vastaajista oli ainakin jokseenkin eri mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakautumat on esitelty taulukossa 10.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Turvallisuusalan koulutusta toteutetaan laadukkaasti.	6	27	9	44	14
Turvallisuusalan oppilaitosten käyttämät koulutusmateriaalit, oppimistehtävät, näyttötutkinnot ym. materiaalit ovat ajantasaisia.	5	20	14	46	15
Turvallisuusalan opettajat ja kouluttajat ovat ammattitaitoisia sekä omaavat riittävät pedagogiset taidot.	5	23	17	38	17
Turvallisuusalan koulutus ei tarjoa riittävä teoreettista pohjaa laajan turvallisuuskäsityksen ymmärtämiseksi.	9	34	18	33	6
Turvallisuusalan lupakoulutuksien (esimerkiksi vartijan ja järjestyksenvalvojan) kokeet ovat liian teoreettisia ja eivät vastaa työelämän tarpeita.	6	23	16	43	12

Taulukko 10 Yksityisen turvallisuusalan toimijat.

Vastaajista 51 prosenttia koki turvallisuusalan koulutusjärjestelmän vastaavan ainakin jossain määrin työelämän tarpeita, kun taas vastakkaisen mielipiteen esitti 43 prosenttia vastaajista. Vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan koulutuksen työelämä-lähtöisyys jakoi vastaajien mielipiteet asteikon molemmille puolille. Täysin samaa tai täysin eri mieltä oli yhteensä vain 11 prosenttia vastaajista. Sen sijaan vartijan koulutus ei vastaajien mielestä vastaa työelämän tarpeita, sillä koulutuksen riittävyys -väitteen kanssa oli ainakin jokseenkin eri mieltä 59 prosenttia vastaajista, kun taas ainakin jokseenkin samaa mieltä oli vain 31 prosenttia vastaajista. Myös järjes-tyksenvälvojen koulutusta 57 prosenttia vastaajista piti ainakin jokseenkin riittä-mättömänä eikä sen katsottu vastaavan työelämän tarpeita. Turvatarkastajien kou-lutuksen vastaavuudesta työelämän tarpeisiin ei löytynyt selkeää mielipidettä. Turvasuojaajan nykyistä koulutusta työelämän suhteen ainakin jokseenkin riittämättö-mänä piti 37 prosenttia vastaajista. Väittämien tarkemmat vastausjakautumat on esitelty taulukossa 11.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipi-dettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Turvallisuusalan koulutusjärjestelmä vastaa työelämän tarpeita.	9	34	6	41	10
Vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan koulutus ei vastaa työelämän tarpeita.	6	25	37	27	5
Vartijan koulutus on riittävä ja vastaa työelämän tarpeita.	21	38	10	27	4
Järjestyksenvälvojan koulutus ei ole riittävä ja eikä se vastaa työelämän tarpeita.	5	21	17	35	22
Turvatarkastajan koulutus on riittävä ja vastaa työelämän tarpeita.	8	20	45	21	6
Turvasuojaajan koulutus ei ole riittävä ja eikä vastaa työelämän tarpeita.	2	13	48	23	14

Taulukko 11 Yksityisen turvallisuusalan toimijat.

Eri koulutusten vaatimusten ja perusteiden tasapaino -väite jakoi vastaukset melko tasaisesti. Vastaajat pitivät vartijan koulutusvaatimuksia toimialan vaativampiin tehtäviin erittäin hyvänä ratkaisuna, sillä 86 prosenttia vastaajista oli tämän väit-tämän suhteen ainakin jokseenkin samaa mieltä. Turvallisuusalan eri tutkintoja piti keskenään vertailtavina ja eri pätevyyksien suhdetta tasapainoisena 25 prosenttia vastaajista, kun taas 37 prosenttia näki tilanteen päinvastaisena.

Vastaajat katsoivat turvatarkastajan vähimmäiskoulutuksen tarpeelliseksi: väitteen kanssa ainakin jokseenkin samaa mieltä oli 70 prosenttia vastaajista. Vastaajista 42 prosenttia toivoi ainakin jossain määrin eri toimialoilla olevien turvatarkastajien koulutuksen sekä hyväksymismenettelyn yhdenmukaistamista. Turvasuojauksen lakisääteistä vähimmäiskoulutusta kannatti puolestaan 56 prosenttia vastaajista. Väittämien tarkemmat vastausjakautumat on esitelty taulukossa 12.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Turvallisuusalan eri koulutusten vaatimukset ja perusteet ovat tasapainossa.	5	34	28	27	6
Vartijan vaativimmissa työtehtävissä tulisi olla eri vaatimustasot, esimerkiksi koulutuksen suhteen.	1	3	10	44	42
Turvallisuusalan eri tutkintojen keskinäinen vertailu ja erilaiset pätevyudet ovat tasapainossa.	10	27	38	23	2
Turvataarkastajalla tulisi olla lakisääteinen vähimmäiskoulutus.	1	2	27	31	39
Eri toimialoilla toimivien turvataarkastajien koulutusta ja hyväksymismenettelyä ei tarvitse yhdenmukaistaa.	23	19	49	8	1
Turvasuojaajalla tulisi olla lakisääteinen vähimmäiskoulutus.	2	5	37	29	27

Taulukko 12 Yksityisen turvallisuusalan toimijat.

Vastaajat katsoivat, etteivät turvallisuusviranomaisten oppilaitokset ja muut turvallisuusalan koulutusta järjestävät oppilaitokset tee riittävästi yhteistyötä (38 prosenttia). Vastaajat kokivat myös, että turvallisuusviranomaisten ja yksityisen turvallisuusalan koulutusten hyväksyttävyyttä tulisi kehittää molemmin puolin (69 prosenttia vastauksista). Koulutus sai myös moitteita kansainvälisyyden puutteesta (43 prosenttia). Vastaajista 40 prosenttia koki turvallisuusalan oppilaitosten tarjoavan liian vähän mahdollisuuksia vaihto-opiskeluun, kun taas vain 14 prosenttia vastaajista koki mahdollisuudet riittäviksi.

Turvallisuusalan koulutusta pidettiin erittäin hyvin työllistävänä: 67 prosenttia vastaajista oli ainakin jokseenkin samaa mieltä tämän väitteen kanssa. Vastaajista 42 prosenttia katsoi turvallisuusalan koulutuksen tarjoavan myös hyvän pohjan turvallisuusalan asiantuntijapalveluihin, kun taas 32 prosenttia vastauksista sijoittui täysin eri mieltä ja jokseenkin eri mieltä -luokkiin. Väittämien tarkemmat vastausjakautumat on esitelty taulukossa 13.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Turvallisuusviranomaisten oppilaitokset ja muut turvallisuusalan koulutusta järjestävät oppilaitokset tekevät riittävästi yhteistyötä.	11	27	42	17	3
Turvallisuusviranomaisten ja muun turvallisuusalan koulutuksien yhteistyötä ja opintojen hyväksyttävyyttä tulisi kehittää molemmin puolin.	1	2	28	48	21
Turvallisuusalan koulutuksissa ei ole huomioitu riittävästi kansainvälisyyttä.	2	19	36	35	8
Turvallisuusalan oppilaitokset tarjoavat riittävästi mahdollisuuksia vaihto-opiskeluun.	16	24	46	11	3
Turvallisuusalan koulutukset mahdollistavat työllistymisen.	2	13	18	47	20
Turvallisuusalan koulutus tarjoaa hyvän pohjan turvallisuusalan asiantuntijan työtehtäviin.	10	22	26	35	7

Taulukko 13 Yksityisen turvallisuusalan toimijat.

Turvallisuusalan koulutuksen tarjonnan riittävyys jakoi vastaajien mielipiteet tasaisesti taulukon molemmille puolille. Sen sijaan oppilaitosten maantieteellisestä jakautumisesta vastaajilla oli selkeä mielipide: vastaajista 43 prosenttia koki, että turvallisuusalan koulutusta tarjoavia oppilaitoksia on maantieteellisesti riittävästi, kun taas 25 prosenttia vastaajista piti tilannetta riittämättömänä. Työelämän täydennyskoulutuksen määrään liittyvän väittämän vastaukset jakaantuivat tasaisesti (positiivinen 37 prosenttia ja negatiivinen 39 prosenttia).

Turvallisuusalan korkeakoulutusta tarjoavien oppilaitoksien laadukkaan turvallisuustutkimuksen valmiuksiin uskoi vain 35 prosenttia vastaajista. Vastaajista 59 prosenttia toivoi kuitenkin turvallisuusosalalle lisää tutkimusta.

Vastaajat halusivat turvallisuusosalalle lisää ammattikorkeakoulutusta (56 prosenttia). Myös turvallisuusalan omaa yliopistotasosta tutkintoa kannatti 50 prosenttia vastaajista, kun taas 23 prosenttia oli vastakkaista mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakautumat on esitelty taulukossa 14.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Turvallisuusalan koulutuksia ei ole riittävä tarjolla.	9	34	20	27	10
Turvallisuusalan koulutuksia tarjoavia oppilaitoksia on maantieteellisesti riittävästi tarjolla.	5	20	32	33	10
Työelämälle on riittävästi tarjolla turvallisuusalan täydennyskoulutusta.	6	33	24	31	6
Turvallisuusalan koulutusta tarjoavissa korkeakouluissa on riittävät valmiudet laadukkaana turvallisuustutkimuksen toteuttamiseen.	5	13	47	28	7
Turvallisuusosalalle tarvitaan lisää tieteellistä tutkimusta.	4	9	28	32	27
Turvallisuusosalalle tarvitaan lisää ammattikorkeakoulutusta.	5	12	27	37	19
Turvallisuusosalalle ei tarvita omaa yliopistotasoisia tutkintoa, kuten turvallisuusalan maisteritutkintoa.	25	25	27	11	12

Taulukko 14 Yksityisen turvallisuusalan toimijat.

Avoimet kysymykset

Ensimmäinen avoin kysymys koski nykyisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän kehittämistarpeita. Vastaajien mielestä tutkinnot eivät kaikilta osin vastaa työelämän tarpeita ja vaatimuksia, kuten vartioimisliike- ja järjestyksenvalvontatoiminnan osalta. Vartijoiden koulutusvaatimukset koettiin muun muassa liian kevyenä. Korkeakoulutusta katsottiin myös olevan tarjolla liian rajoitetusti.

”Vartijan ja järjestyksenvalvojan koulutukset ovat liian lyhyitä. Amk-tutkinnoissa ei keskitytä tarpeeksi olennaiseen, vaan painopiste on innovoinnissa, kansainvälistymisessä ja verkostoitumisessa liikaa.”

Tieteellisyys ja kansainvälisyys nähtiin myös koulutuksen keskeisinä puutteina. Myös opintojen toteutuksen laatu vaihteli merkittävästi jopa samalla paikkakunnalla eri oppilaitoksissa. Vastaajien mielestä koko turvallisuusalan koulutusjärjestelmää tulisi kehittää laaja-alaisesti. Esimerkiksi eri näyttötutkintojen keskinäistä suhdetta tulisi tarkastella. Lisäksi vastaajat esittivät kritiikkiä ALVARin näyttötutkintoaineistoja kohtaan. Vastaajien mielestä ne eivät vastaa enää tämän päivän työelämän tarpeita. ALVARin aineistot eivät ole vastaajien mielestä tasalaatuisia ja toisiinsa verrattavia. Suurimpana ongelmana vastaajat pitivät, että tutkintotehtäviä ei ole suunniteltu toteutettavan oikeasti työelämässä, joten niiden realistinen toteuttaminen oppilaitosympäristöissä on usein hankalaa. Myös turvallisuusalan opettajien kokemusta ja ammattitaitoa arvosteltiin useissa vastauksissa.

”Tieteellinen osaaminen puuttuu, samoin kenttäosaaminen. Nämä pitäisi yhdistää, kuten muillakin tieteen aloilla.”

Toisessa avoimessa kysymyksessä tiedusteltiin, kuinka koulutusjärjestelmän kehittämistarpeisiin voidaan vastata. Oppilaitosten tulisi tehdä vastaajien mielestä yhä enemmän yhteistyötä viranomaisten ja työelämän kanssa. Kehittäminen vaatii myös monipuolista tutkimusta ja lainsäädännön kehittämistä. Vastauksissa toivottiin myös omaa turvallisuusalan maisteritutkintoa ja mahdollisia korkeakoulujen tarjoamia lisäkoulutuksia.

”Ongelmana on valtionrahoitteinen valmistumisautomaatio, jonka pyrkimys lopulta on tuottaa valmistuneita, jotka sinänsä eivät ole mikään itseisarvo. Kun keskittymisen pitäisi olla tiedon lisäämisessä.”

Kolmannessa avoimessa kysymyksessä tiedusteltiin turvallisuusasiantuntijan koulutus- ja vaatimustasoa, koska nykytilanteessa tällaisia osaamisvaatimuksia ei ole ollenkaan. Tämä kysymys jakoi vastaajien käsitykset. Suurin osa vastaajista katsoi riittäväksi yhdistelmäksi korkeakoulututkinnon ja turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnon. Koulutuksen lisäksi vastaajat arvostivat käytännön työkokemusta erilaisista turvallisuusalan työtehtävistä.

”Ei sitä voi yleisesti määritellä, ei edes julkisen hankinnan hankinta-asiakirjoja tekevä virkamies käsittämättömässä viisauudessaan.”

”Asiantuntijaksi turva-alalle voi tulla ilmoittautumalla, kriteerejä tai oikeasti hyvää koulutusta ei oikein ole.”

Turvallisuusasiantuntijan roolin katsotaan vastaajien mielestä muuttuvan yhä kokonaisvaltaisemmaksi, laajemmaksi, monipuolisemmaksi ja tärkeämmäksi tulevaisuudessa. Turvallisuusasiantuntijoilta tullaan vaatimaan paljon ja tämä näkyy myös koulutus- ja osaamistasossa. Turvallisuusasiantuntijat tarvitsevat yhä enemmän käytännön kokemusta sekä raporttien ja analyysien avulla hankittua tutkimustietoa. Tarvitaan erikoistumista ja toisaalta laajaa palveluntarjontaa. Erilaiset turvallisuustarpeet vaativat erilaista asiantuntijuutta, joten turvallisuusasiantuntijan rooli ei ole mitenkään yksiselitteinen.

”Turvallisuusasiantuntijan tulee olla todellinen asiantuntija. Asiakkaat vaativat todellista osaamista ja asiakkaat myös vaativat enemmän. Asiantuntijuudesta tulee tärkeä osa turvallisuuspalveluita.”

Neljäntenä avoimena kysymyksenä vastaajia pyydettiin määrittelemään, kuinka turvallisuusalan koulutusta tulisi säädellä ja ohjata tulevaisuudessa. Vastaajat toivoivat koulutusten ja lisenssien uudelleenmäärittelyä yhtenäiseen malliin. Lisäksi

vastaajat toivoivat järjestyksenvalvontaan liittyen laajempaa koulutusvaatimusta. Vastaajat kokivat myös erilaisten vartiointitehtävien ja ympäristöjen vaatimukset toisistaan poikkeavina ja täten sääntelyyn toivottiin eriasteisia lisensoijia, joissa määriteltäisiin muun muassa koulutusvaatimukset kyseiseen tehtävään. Turvatarkastajille toivottiin myös usean vastaajan osalta lakisääteistä koulutusta. Myös turvasuojaajille pitäisi ehdottomasti olla määriteltynä tietynlainen ja tehtäviin sopiva vähimmäiskoulutus.

”Järjestyksenvalvojen koulutusta tulisi lisätä ja parantaa vastaamaan paremmin käytännön tehtäviä ja tilanteita.”

”Tarvittaisiin eritasoisia vartijoita. Myymälävahtimestari voi tulla toimeen parin viikon koulutuksella. Vaativiin tehtäviin ja kohteisiin pitempi koulutus ja kovemmat valtuudet”.

”Luokittelemalla tehtäväkohtaisesti toimintoja, koulutuksia ja oikeuksia. Tehtävän mukaiset vaatimukset ja edellytykset.”

Käynnissä olevassa yksityisen turvallisuusalan lakiuudistuksessa tulisi vastaajien mukaan huomioida koulutusjärjestelmä yhtenä tärkeänä kehittämiskohteena. Sääntelyn nykyistä mallia pidettiin kuitenkin melko onnistuneena, mutta erilaisia minimivaatimuksia tulisi vastaajien mielestä tiukentaa.

”Opetus- ja sisäasiainministeriön tulisi yhteistyössä määritellä turvallisuusalan koulutus uudelleen ja tehdä tarvittavat lakiesitykset, jotta muutokset tulisivat voimaan ja tilanne paranisi.”

1.2 Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusalan koulutusohjelmasta valmistuneiden henkilöiden ja nykyisten opiskelijoiden kyselyn tulokset

1.2.1 Valmistuneet henkilöt

Taustatiedot

Kyselyyn, joka kartoitti Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusalan koulutusohjelmasta valmistuneiden henkilöiden näkemyksiä koulutusohjelmasta, vastasi 86 henkilöä. Suurin osa kyselyyn vastanneista oli miehiä (74 prosenttia). Naisia kyselyyn vastanneista oli 26 prosenttia. Vastaajista 62 prosenttia, eli suurin osa, oli 26–35-vuotiaita. Yhteensä 26–49-vuotiaita vastaajia oli 87 prosenttia kaikista vastanneista. Vastaajien ikäjakaumaa on kuvattu tarkemmin taulukossa 15.

<u>Ikä</u>	<u>%</u>
Alle 25-vuotias	8
26–35-vuotias	62
36–49-vuotias	25
Yli 50-vuotias	5

Taulukko 15 Valmistuneiden ikäjakauma.

Kyselyyn vastanneet ovat valmistuneet turvallisuusalan koulutusohjelmasta vuosina 1998–2011. Suurin osa vastaajista (58 prosenttia) valmistui vuosien 2009 ja 2011 välisenä aikana. Vajaa viidennes (18 prosenttia) vastaajista valmistui vuosien 2006 ja 2008 välisenä aikana. Vuosien 2002–2005 välisenä aikana valmistuneita kyselyyn vastaajia oli myös noin viidennes (19 prosenttia), ja loput viisi prosenttia vastanneista valmistuivat vuosina 1998–2001. Valmistuneiden valmistumisvuodet on kuvattu tarkemmin taulukossa 16.

<u>Valmistumisvuosi</u>	<u>%</u>
1998–2001	5
2002–2005	19
2006–2008	18
2009–2011	58

Taulukko 16 Valmistumisvuosi turvallisuusalan koulutusohjelmasta.

Vastanneista 88 prosenttia oli suorittanut turvallisuusalan AMK-tutkinnon. Turvallisuusalan ylemmän AMK-tutkinnon oli suorittanut 8 prosenttia vastanneista. Mo-

lemmat tutkinnot oli suorittanut vain 4 prosenttia vastanneista. Taulukossa 17 on esitetty vastanneiden suoritettujen tutkintojen tasot.

Tutkinto	%
AMK-tutkinto	88
Ylempi AMK-tutkinto	8
Molemmat	4

Taulukko 17 Valmistuneiden suorittama tutkinnon taso.

Vastanneilla oli runsaasti turvallisuusalan työkokemusta. Yhteensä 76 prosenttia vastanneista on työskennellyt vähintään 5 vuotta turvallisuusalan työtehtävissä ja vastanneista 44 prosenttia ilmoitti työskennelleensä turvallisuusosalalla yli 10 vuotta. Vastanneista ainoastaan 2 prosentilla ei ollut työkokemusta turvallisuusosalalta. Tulokset ovat esitetty tarkemmin taulukossa 18.

Työkokemus vuosissa	%
Ei ole	2
Alle 2 vuotta	6
2–5 vuotta	16
5–10 vuotta	32
Yli 10 vuotta	44

Taulukko 18 Valmistuneiden työkokemus turvallisuusosalalla.

Taustatiedoissa selvitettiin työskentelivätkö valmistuneet turvallisuuteen liittyvissä työtehtävissä. Lisäksi avointen kysymysten avulla kysyttiin toimialaa, jolla he vastaushetkellä työskentelivät sekä heidän työtehtävänsä. Valmistuneista 92 prosenttia ilmoitti työskentelevänsä turvallisuuteen liittyvissä työtehtävissä.

Vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti eri toimialoille. Julkiselle sektorille työllistyneet työskentelivät erilaisissa julkishallinnon turvallisuuden kehittämistehtävissä, sekä poliisi-, pelastus- ja puolustusvoimien viranomaistehtävissä. Julkishallinnon tyypillisiä työtehtäviä olivat turvallisuusasiantuntija, tietoturvallisuusasiantuntija, turvallisuussuunnittelija, yksikön päällikkö, turvallisuuspäällikkö ja tarkastaja. Pelastusalan tyypillisiä työtehtäviä olivat palomies, palotarkastaja ja turvallisuuskouluttaja. Poliisiviranomaisten puolella työtehtäviä olivat poliisihallinnon asiantuntijatehtävät ja operatiiviset esimiestehtävät kentällä. Puolustusvoimien palkkalistoilla työskentelevät toimivat esimerkiksi turvallisuuden asiantuntijan sekä turvallisuusupseerin työtehtävissä. Yksityiselle turvallisuusosalalle työllistyneet vastaajat ilmoittivat työskentelevänsä pääsääntöisesti vartioimisliiketoiminnassa erilaisissa esimies- ja asiantuntijatehtävissä.

Muita yksittäisiä eri toimialoja, joilla valmistuneet työskentelivät, olivat esimerkiksi finanssi-, talous-, tietotekniikka- ja kaupan ala. Lisäksi opetuslalla työskenteli useita valmistuneita. Opetusalan työtehtävät sijoittuivat sekä julkiselle että yksityiselle sektorille. Kyselyyn vastanneista kaupan alalla työskentelevät ilmoittivat työtehtävikseen turvallisuusasiantuntijan, riskienhallintapäällikön, tietoturvan ja turvallisuustekniikan, sekä riskienhallintayksikön päällikön työtehtävät. Opetuslalla yleisimpiä työtehtäviä olivat turvallisuusalan kouluttaja ja opettaja sekä koulutuspäällikkö. Finanssialan tyypillisimpiä työtehtäviä olivat riskienhallinnan asiantuntija, riski-insinööri ja turvallisuuspäällikkö. Tietotekniikan alalla työskentelevät ilmoittivat toimivansa erilaisissa tietoturvallisuuden johto- ja asiantuntijatehtävissä.

Väittämäkysymykset

Koulutuksen sisältöön ja opintojaksotarjonnan tarkoituksenmukaisuuteen liittyvissä väittämässä vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti mielipideasteikon molemmille puolille. Koulutuksen sisältö vastasi enimmäkseen vastaajien odotuksia, sillä 89 prosenttia vastanneista oli vähintään jokseenkin tätä mieltä. Enemmistö vastaajista (71 prosenttia) ei myöskään nähnyt, että koulutuksessa turvallisuutta olisi tarkasteltu liian suppeasta näkökulmasta.

Turvallisuusalan opintojaksotarjonnan katsottiin olevan riittävän monipuolinen. Ainakin jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa oli 67 prosenttia vastanneista. Turvallisuusalan opintoja ei myöskään nähty liian vähäisiksi muihin opintoihin nähden, koska vastauksista 73 prosenttia painottui tätä näkemystä tukevaksi. Vastaajat eivät nähneet järkeväksi vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan pätevyuden sisällyttämistä koulutusohjelmaan, sillä 64 prosenttia oli ainakin jokseenkin tätä väittämää vastaan. Vastausten perusteella oltiin vahvasti sitä mieltä (77 prosenttia ainakin jokseenkin samaa mieltä), että koulutuksessa tulisi tarkastella enemmän organisaatioiden lakisäätöihin turvallisuusvelvoitteisiin liittyviä asioita.

Vapaasti valittavien opintojaksojen tarjonnan riittävyys jakoi hieman mielipiteitä, koska 57 prosenttia vastanneista oli ainakin jokseenkin sitä mieltä, että tarjonta oli riittävää ja 36 prosenttia oli eri mieltä väittämästä. Vain hieman yli puolet vastanneista (53 prosenttia) oli ainakin jokseenkin samaa mieltä siitä, että koulutukseen sisältyi riittävästi menetelmäopintoja. Reilu neljännes (28 prosenttia) vastanneista ei osannut muodostaa mielipidettä asiasta. Myös kansainvälisyyden riittävä huomioiminen jakoi vastaajien mielipiteitä. Yli puolet vastaajista (56 prosenttia ainakin jokseenkin samaa mieltä) oli sitä mieltä, että kansainvälisyys oli huomioitu riittävästi, kun taas 38 prosenttia vastanneista oli väittämästä eri mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 19.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutuksen sisältö vastasi odotuksiani.	0	11	0	73	16
Koulutuksessa tarkasteltiin turvallisuutta liian suppeasta näkökulmasta.	12	59	6	17	6
Koulutuksen turvallisuusalan opintojaksojarjonta oli riittävän monipuolinen.	4	22	7	59	8
Koulutuksessa turvallisuusalan opinnot olivat liian vähäisiä suhteessa muihin opintoihin nähden.	9	64	13	10	4
Koulutukseen tulisi sisällyttää vartioimisliikkeen vastaavan hoitajan pätevyys.	36	28	13	17	6
Koulutuksessa tulisi tarkastella enemmän organisaatioiden lakisääteisiin turvallisuusvelvoitteisiin liittyviä asioita.	1	16	6	58	19
Vapaasti valittavien opintojaksojen tarjonta oli riittävää.	8	28	7	45	12
Koulutukseen sisältyi riittävästi menetelmäopintoja.	2	19	26	38	15
Koulutuksessa oli huomioitu kansainvälisyys riittävästi.	8	30	6	45	11

Taulukko 19 Laureasta valmistuneet henkilöt.

Vastaajista 74 prosenttia oli sitä mieltä, että turvallisuusalan opettajat olivat ainakin jokseenkin ammattitaitoisia sekä heillä oli riittävät pedagogiset taidot. Asiantuntijaluennoitsijoihin oltiin erittäin tyytyväisiä, sillä jopa 90 prosenttia vastaajista oli ainakin jokseenkin sitä mieltä, että asiantuntijaluennoitsijat olivat hyviä. Yleisten opintojaksojen opettajia piti ainakin jokseenkin ammattitaitoisena 66 prosenttia vastaajista.

Henkilökohtaista ohjausta sai ainakin jokseenkin riittävästi 81 prosenttia kyselyyn vastanneista. Koulutuksen toteutustapaan oltiin pääosin tyytyväisiä, ainoastaan 16 prosenttia vastaajista ei pitänyt toteutustapaa toimivana. Koulutuksessa käytetyt oppimateriaalit, tehtävät ja projektit olivat vastaajien mielestä enimmäkseen ajan tasalla työelämän vaatimuksiin nähden. Vastauksista 72 prosenttia tuki tätä väittämää ja 23 prosenttia oli väittämästä eri mieltä. Suurin osa vastaajista (81 prosenttia ainakin jokseenkin samaa mieltä) oli sitä mieltä, että koulutus oli laadukkaasti toteutettu. Näiden väittämien tarkemmat vastausjakaumat ovat esitetty taulukossa 20.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Turvallisuusalan opettajat ovat ammattitaitoisia ja omaavat riittävät pedagogiset taidot.	0	18	8	51	23
Turvallisuusalan opintojaksoilla käytetyt asiantuntijaluennoitsijat olivat hyviä.	0	7	3	52	38
Koulutuksen yleisten opintojaksojen opettajat olivat ammattitaitoisia.	1	21	12	57	9
Koulutuksen aikana sain riittävästi henkilökohtaista ohjausta.	0	15	4	49	32
Koulutuksen toteutustapa ei ollut toimiva.	12	53	19	15	1
Koulutuksessa käytetyt oppimateriaalit, tehtävät ja projektit olivat ajan tasalla työelämän vaatimuksiin nähden.	1	22	5	59	13
Koulutus oli laadukkaasti toteutettu.	1	12	6	69	12

Taulukko 20 Laureasta valmistuneet henkilöt.

Vastaajat kokivat koulutuksen vastaavan ainakin jokseenkin työelämän tarpeita (72 prosenttia vastaajista). Lisäksi kyselyyn vastanneista 79 prosenttia oli enimmäkseen sitä mieltä, että koulutus antoi riittävät valmiudet toimia monipuolisissa turvallisuuteen liittyvissä työtehtävissä. Vastaajista vain 26 prosenttia oli enimmäkseen sitä mieltä, että koulutus antoi riittävät valmiudet liiketoimintaosaamiseen, jopa 63 prosentin vastaajista ollessa ainakin jokseenkin eri mieltä. Enemmistö vastaajista (70 prosenttia) oli enimmäkseen sitä mieltä, että työkaluja riskienhallintaan ja turvallisuustoiminnan toteuttamiseen annettiin riittävästi.

Enemmistö vastaajista (69 prosenttia vastaajista) oli ainakin jokseenkin sitä mieltä, että työharjoittelujaksot täydensivät koulutusta. Työharjoittelujaksoja katsottiin olevan myös koulutuksen aikana riittävästi, sillä 80 prosenttia vastaajista oli enimmäkseen samaa mieltä väittämän kanssa. Vain noin puolet (53 prosenttia) vastaajista koki, että työharjoittelujaksot tarjosivat riittävän haastavia työtehtäviä. Neljännes (24 prosenttia) vastaajista ei muodostanut väittämästä mielipidettä lainkaan.

Valmistuneet kokivat koulutuksessa opitut projektityöskentelytaidot enimmäkseen hyödyllisiksi, sillä 73 prosenttia vastaajista oli tätä mieltä. Vastaajista alle puolet (42 prosenttia) koki LbD -toimintamallin¹⁰ hyväksi tavaksi opiskella ja 35 prosenttia vastaajista ei muodostanut minkäänlaista mielipidettä väittämästä.

¹⁰ Laurea-ammattikorkeakoulussa kehitetty ja kansainvälisesti arvioitu Learning by Developing -toimintamalli (LbD) on kehittämispohjainen oppimisen toimintamalli. LbD -toimintamallissa on kyse kaikkien osallistuvien toimijoiden oppimisesta eli

Vastaajien näkemys siitä, tulisiko koulutus voida suorittaa nopeammin ja joustavammissa aikataulussa, jakoi mielipiteet melko tasaisesti. Vastaajista 37 prosenttia oli nopeamman ja joustavamman suoritusmahdollisuuden kannalla, kun taas 42 prosenttia vastaajista oli asiasta eri mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 21.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutus vastasi työelämän tarpeita.	1	20	7	58	14
Koulutus antoi riittävät valmiudet toimia monipuolisissa turvallisuuteen liittyvissä työtehtävissä.	1	15	5	59	20
Koulutus antoi riittävät valmiudet liiketoimintaosaamiseen.	11	52	11	25	1
Koulutus ei antanut riittävästi työkaluja riskienhallintaan ja turvallisuustoiminnan toteuttamiseen.	10	60	6	19	5
Työharjoittelujaksot täydensivät koulutusta.	3	13	15	40	29
Työharjoittelujaksoja oli riittävästi koulutuksen aikana.	1	4	15	44	36
Työharjoittelujaksot eivät tarjonneet riittävän haastavia työtehtäviä.	15	38	24	17	6
Koulutuksessa oppimat projektityöskentelytaidot ovat osoittautuneet hyödyllisiksi työelämässä.	2	19	6	51	22
Koulutuksessa käytetty Learning by Developing –toimintamalli oli hyvä tapa opiskella.	5	18	35	30	12
Koulutus tulisi voida suorittaa joustavammin ja nopeammissa aikataulussa.	8	34	21	27	10

Taulukko 21 Laureasta valmistuneet henkilöt.

Vastaajat kokivat verkostoitumisen merkityksen tärkeäksi. Suurin osa (77 prosenttia ainakin jokseenkin samaa mieltä) vastaajista koki verkostoituneensa koulutuksen myötä ja tunsivat hyötynsä verkostoista työelämässä. Yli kolmannes vastaajista (38 prosenttia täysin samaa mieltä) sai valmistuttuaan haluamansa työpaikan. Suurin osa vastaajista koki, että koulutus on osoittautunut hyödylliseksi työelämässä, sillä 88 prosenttia vastauksista painottui tukemaan väittämää.

Vastaajista enemmistö (76 prosenttia vähintään jokseenkin samaa mieltä) oli sitä mieltä, että koulutus on myös hyvässä maineessa ja sitä arvostetaan työelämässä.

opiskelijat, opettajat ja työelämäedustajat kehittävät osaamistaan todellisissa työelämän kehittämishankkeissa.

Suurin osa valmistuneista on suositellut koulutusohjelmaa myös muille, sillä 81 prosenttia vastauksista painottui tukemaan tätä väittämää. Itä-Suomen yliopiston jatko-opintoväylästä oli kiinnostunut enemmistö vastaajista (60 prosenttia ainakin jokseenkin samaa mieltä). Väittämiä tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 22.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutuksen myötä verkostoiduin, josta on ollut hyötyä työelämässä.	2	14	7	36	41
Sain koulutuksen jälkeen haluamani työpaikan.	7	14	22	19	38
Olen kokenut koulutuksen hyödylliseksi työelämässä.	1	6	5	41	47
Koulutus on hyvässä maineessa ja sitä arvostetaan työelämässä.	1	16	7	47	29
Olen suositellut koulutusta myös muille.	1	9	9	35	46
Olen kiinnostunut koulutuksen jälkeen jatko-opintoväylästä Itä-Suomen yliopistoon.	9	12	19	22	38

Taulukko 22 Laureasta valmistuneet henkilöt.

Avoimet kysymykset

Ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä tiedusteltiin valmistuneiden mahdollisia jatkokoulutuksia valmistumisen jälkeen. Yli puolet valmistuneista oli suorittanut jatkokoulutuksia, tai suoritti jatkokoulutuksia vastaushetkellä. Suurin osa vastaajista suoritti jatko-opintojaan ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon parissa. Näistä merkittävä osa painottui Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusosaamisen koulutusohjelmaan. Yliopistossa jatko-opintoja suoritettiin enimmäkseen oikeus-, hallinto-, valtio-, ja kauppatieteiden aloilla. Osa valmistuneista oli myös suorittanut opintoja englantilaisessa University of Leicesterissa. Lisäksi valmistuneet olivat suorittaneet erikoistumisopintoja ammattikorkeakouluissa, erilaisia johtamiskoulutuksia ja viranomaisille suunnattuja jatkokoulutuksia.

Toinen kysymys koski turvallisuusalan täydennyskoulutustarpeita työelämässä. Eniten vastaajat toivoivat täydennyskoulutusta liiketoimintaosaamiseen liittyivistä asioista. Myös väittämässä korostui sama tarve.

”Kaipaisin tällä hetkellä täydennyskoulutusta liiketalouden perusteisiin turvallisuusalan näkökulmasta, jota Laurean turva-alan tutkinto ei valitettavasti tarjonnut.”

”Kävin vain pakolliset kurssit ja työelämään siirtyessä ymmärsin, että liiketalouden kurseja olisi pitänyt suorittaa enemmän.”

Vastaajat olivat myös halukkaita akateemiseen jatkokoulutukseen joko ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon tai yliopistotutkinnon parissa. Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusosaamisen ylempää ammattikorkeakoulututkintoa ei kuitenkaan vastausten perusteella pidetty vielä kilpailukykyisenä yliopiston maisteritutkintoon verrattuna. Laureasta toivottiin vakioitunutta jatko-opintoväylää yliopiston puolelle, mahdollisesti tohtorin opintoihin asti. Lisäksi vastaajat kaipasivat myös enemmän erikoistumisopintoja ja täydennyskoulutusta.

”Vakioitunut polku yliopistomaailmaan ja vaikka tohtorin lakkia hakemaan.”

”Mahdollisesti ylempi korkeakoulututkinto sitten, kun se on vertailukelpoinen yliopistotutkinnon kanssa.”

”Työelämässä epäillään YAMK-tutkintojen pätevyyttä vs. yliopisto-opinnot.”

”Erikoistumisopintoja eri toimialojen turvallisuuskokonaisuuksiin. Näin voitaisiin tarjota uskottavia koulutuspaketteja, jotka tukisivat muutakin kuin ainaista viranomaislähtöistä koulutuspolitiikkaa (KATAKRI, Sisäinen turvallisuus...)”

*”Erikoistumisopintoja esim. turvallisuustekniikkaan, tietoturvaluuteen ja pelastustoi-
mintaan liittyen.”*

Tietoturvaluuteen ja turvallisuustekniikkaan painottuvat täydennyskoulutukset koettiin tärkeiksi ja niiden tarve osoittautui suureksi. Lisäksi organisaatioiden lakisääteisten turvallisuusasioiden täydennyskoulutusta kaivattiin lisää. Myös väittämässä korostui sama tarve. Auditointeihin liittyvät täydennyskoulutukset koettiin myös tarpeellisiksi. Esimiestaitojen kehittämiseen kaivattiin myös täydennyskoulutusta. Henkilöjohtamiseen liittyviä koulutuksia kaivattiin sekä projekti- että strategiajohtamisen tasoilla.

”Tällä hetkellä täydennyskoulutustarpeet painottuvat tekniikan puolelle, koska Laurean opit ovat auttamattomasti vanhentuneet ja lähtökohtaisesti suppeat.”

”Tietojen ja järjestelmien hallintaan liittyvää päivityskoulutusta, jonka avulla pysyy mukana turvallisuusalan kehityksessä.”

”Tietoturvan ja erityisesti teknisen tietoturvan opit olivat ainakin omana aikanani melko suppeat.”

”Lakisääteisten turvallisuusasioiden painottaminen on ensisijaisesti tärkeää, koska lakisääteinen taso on minimitaso, joka täytyy jokaisen yrityksen täyttää”

Kolmannessa ja neljännessä avoimessa kysymyksessä pyrittiin selvittämään, mitkä asiat turvallisuusalan koulutusohjelmassa osoittautuivat eniten hyödyllisiksi ja mitä asioita tulisi kehittää työelämän tarpeiden näkökulmasta. Vastaajien mukaan suurin hyöty, jonka he saivat koulutusohjelmasta työelämän varalle, oli yritysturvallisuuden monipuolinen tarkastelu ja kokonaisuuden ymmärtäminen. Lisäksi riskienhallintaan liittyvät opinnot koettiin myös erittäin tärkeiksi.

”Mielestäni koulutus antoi kattavan kokonaiskuvan yritysturvallisuuden kentästä, oli kyseessä mikä tahansa koulutus niin koulutus antaa pohjan ja vasta työelämässä oppii loput.”

”Laaja-alainen turvallisuuden tarkastelu on edesauttanut menestymistä työelämässä.”

”Mielestäni koulutusohjelmassa opetettiin oikeanlainen ajattelutapa riskienhallintaan sekä yritysturvallisuuteen.”

”Myös ”Laureamainen” riskienhallintaan painottuva ajatusmaailma, jota en osaa tässä paremmin selittää, on osoittautunut hyödylliseksi”

Suuri osa vastaajista painotti myös Laureassa muodostettujen verkostojen tärkeyttä ja pelkästään tutkintotodistus sekä turvallisuusalan koulutusohjelman maine osoittautuivat vastausten perusteella hyödyllisiksi työelämässä. Tärkeänä pidettiin myös projektityöskentelytaitoja, jotka koulutuksen yhteydessä kehittyivät. Myös innovatiivisuus nähtiin hyödyllisenä työelämän tarpeiden näkökulmasta.

”Laurean turva on loistava verkostoitumisen väylä niin opettajien kuin oppilaidenkin osalta. Se on ehdottomasti tärkeintä mitä opintojen aikana sieltä sain.”

”Vasta työelämässä huomaa, kuinka paljon hyötyä opiskeluista oli.”

”Verkostoituminen ja ihan jo pelkästään tutkintonimike auttavat pitkälle.”

”Ryhmätyöt ja erilaiset hankkeet opettivat projektiosaamista.”

Kehitettävät asiat olivat lähes samoja, kuin mitä kaivattiin työelämän täydennyskoulustarpeissa. Vastaajat näkivät eniten kehitettävää liiketoimintaosaamiseen liittyvissä opinnoissa ja niitä haluttiin ehdottomasti enemmän. Myös tietoturvasuuteen sekä turvallisuustekniikkaan painottuvaa opiskelua kaivattiin lisää.

”Kun tutkinto ymmärtääkseni ”perustuu” liiketalouden tutkintoon, niin sitä pitäisi olla enemmän.”

”Jälkeenpäin ajatellen liiketoimintaosaamista ja operatiivista laskentaa olisi pitänyt opiskella enemmän.”

”Tietoturvallisuusosaamisen kehittämistä on laiminlyöty jo vuosikymmen vaikka sen painoarvo asiakaskentässä on yli puolet turvallisuusbudjeteista.”

”Olisiko mahdollista keskittyä selkeämmin tuleviin mahdollisiin kehityssuuntiin, joita on ollut näkyvissä pitkään. – tietoturvallisuuden ja henkilöturvallisuuden muodostama kokonaisuus”

”Teknisistä turvajärjestelmistä tarkempaa opetusta.”

Vapaasti valittavia opintoja tulisi lisätä huomattavasti. Erikoistuminen tiettyyn turvallisuusalan sektoriin koettiin tämänhetkisen opetussuunnitelman perusteella haastavaksi. Lisäksi kansainväliseen turvallisuuteen liittyvää opetusta kaivattiin kovasti lisää. Pääsääntöisesti koulutustarjonnan sisältöön oltiin tyytyväisiä, mutta opiskelijan valinnan vapautta ja erikoistumismahdollisuutta vastaajat haluaisivat lisätä. Vaikka riskienhallinnan opinnot nähtiin hyvinä, niin silti vastaajat haluaisivat, että riskienhallintaan liittyvää opetusta kehitettäisiin edelleen kokonaisvaltaisesta tarkastelusta myös syvempiin analyysihin.

”Koulutuksessa ei pysty juurikaan erikoistumaan mihinkään ja suurin osa asioista käydään läpi hyvin pintapuolisesti.”

”Kansainvälisessä ympäristössä toimimista: mm. erilaisten kulttuurien tunteminen ja niissä toimiminen.”

”Enemmän painotus riskienhallintaan ja siihen liittyviin mekanismeihin.”

”Riskikartoitusten ja -analyysien syvällisempää opiskelua ja taitojen hankkimista.”

Vastaajat kokivat, että työelämäprojekteihin voisi panostaa vielä enemmän kiinnittämällä huomioita kehittämishankkeiden valintaan työelämän tarpeiden näkökulmasta. Työelämän projekteihin kaivattiin lisää haasteita ja hyödyllisempiä työelämän kontakteja. Lisäksi työharjoitteluihin liittyvää ohjausta ja avustusta oppilaitoksen puolesta harjoittelupaikkojen saannissa toivottiin lisää.

”Työelämän tarpeita ja toiminnallista rajapintaa voisi enemmän ottaa huomioon opintojaksoissa.”

”Lehtoreiden tulisi valita opiskelijoille korkeakoulutasoisia työelämäprojekteja!”

”Työelämähankkeiden tulisi olla haastavampia ja niitä tulisi olla enemmän.”

”Opiskellessani työharjoittelupaikkojen saanti oli kiven alla ja jos ei ollut suhteita tai riittävän hyvä myymään itseäsi, oli tyytyminen harjoitteluun, josta ei ollut mitään tekemistä turvallisuusalan asiantuntijatehtävien kanssa. Tähän olisi toivonut enemmän ohjausta.”

1.2.2 Nykyiset opiskelijat

Taustatiedot

Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusalan koulutusohjelman nykyisten opiskelijoiden kyselyyn vastasi 86 henkilöä. Suurin osa kyselyyn vastanneista (70 %) oli miehiä. Tyypillinen kyselyyn vastaaja oli iältään alle 25-vuotias. Alle 35-vuotiaita kyselyyn vastanneita oli yhteensä 87 prosenttia vastanneista. Vastaajien ikäjakama on kuvattu tarkemmin taulukossa 23.

Ikä	%
Alle 25-vuotias	52
26–35-vuotias	35
36–49-vuotias	13
Yli 50-vuotias	0

Taulukko 23 Opiskelijoiden ikäjakama.

Kyselyyn vastanneet opiskelijat ovat aloittaneet koulutusohjelmassa opiskelun vuosien 1998–2011 välisenä aikana. Suurin osa vastanneista (78 prosenttia) on aloittanut opiskelun koulutusohjelmassa vuosien 2009–2011 aikana. Vajaa viidennes (19 prosenttia) vastaajista on aloittanut opinnot 2006–2008 välisenä aikana, ja loput 3 prosenttia vastanneista aloitti opiskelun vuosien 1998–2005 välisenä aikana. Tarkemmin opiskelijoiden aloitusvuodet on esitetty taulukossa 24.

Aloitusvuosi	%
1998–2005	3
2006–2008	19
2009–2011	78

Taulukko 24 Opiskelun aloitusvuosi.

Turvallisuusalan koulutusohjelmassa opiskelevilla oli hyvin vaihtelevasti työkokemusta turvallisuusalan työtehtävistä. Melkein viidesosalla (17 prosenttia) kyselyyn vastanneista ei ollut lainkaan turvallisuusalan työkokemusta, kun taas toinen viidennes (19 prosenttia) opiskelijoista oli toiminut turvallisuusosalalla jo yli 10 vuotta. Tarkemmin opiskelijoiden turvallisuusalan työkokemus on esitetty taulukossa 25.

Työkokemus vuosissa	%
Ei ole	17
Alle 2 vuotta	20
2–5 vuotta	22
5–10 vuotta	22
Yli 10 vuotta	19

Taulukko 25 Työkokemus turvallisuusallalla.

Niistä vastaajista, jotka työskentelivät opintojensa ohella, työskenteli 74 prosenttia turvallisuuteen liittyvissä työtehtävissä. Vastaajista 26 prosenttia ei vastaushetkellä työskennellyt turvallisuuteen liittyvien asioiden parissa. Selkeästi suurin osa niistä vastaajista, jotka toimivat turvallisuustehtävien parissa, työskenteli vartiointi- ja järjestyksenvalvontatehtävissä sekä vartiointialan esimies- ja asiantuntijatehtävissä. Lisäksi osa vastaajista työskenteli julkisella sektorilla poliisin, pelastustoimen ja muiden viranomaistehtävien parissa.

Väittämäkysymykset

Vastaajista selkeä enemmistö (70 prosenttia) oli sitä mieltä, että koulutuksen sisältö on vastannut odotuksia. Vastaajista noin puolet (55 prosenttia) ei nähnyt, että koulutuksessa tarkastellaan turvallisuutta liian suppeasta näkökulmasta vastaajista 27 prosentin ollessa toista mieltä. Vastaajat eivät enimmäkseen myöskään kokeneet, että turvallisuusalan opinnot olisivat liian vähäisiä muihin opintoihin nähden, sillä tätä mieltä oli 58 prosenttia vastaajista. Turvallisuusalan opintojaksotarjonnan näki riittävän monipuolisena noin puolet (51 prosenttia ainakin jokseenkin samaa mieltä) vastaajista, kun taas 42 prosenttia vastaajista oli päinvastaista mieltä.

Vartiomisliikkeen vastaavan hoitajan pätevyyden sisällyttäminen koulutukseen jakoi vastaajien mielipiteet. Vastaajista 40 prosenttia piti sisällyttämistä järkevänä, kun taas 43 prosenttia vastaajista oli asiasta eri mieltä. Organisaation lakisääteisiin turvallisuusvelvoitteisiin liittyviä asioita haluttiin sisällyttää koulutukseen lisää, sillä 72 prosenttia vastaajista oli ainakin jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa. Vastaajista 25 prosenttia oli sitä mieltä, että koulutus on oikeassa suhteessa muihin turvallisuusalan koulutuksiin nähden. Huomioitavaa on se, että suurin osa (58 prosenttia) ei muodostanut väittämästä mielipidettä. Vastaajista 26 prosenttia koki, että aiemmin hankittu osaaminen on huomioitu ja hyväksi luettu joustavasti, kun taas 19 prosenttia vastaajista oli väittämästä eri mieltä.

Vapaasti valittavia opintojaksoja toivottiin lisää, sillä noin puolet (55 prosenttia) vastaajista oli ainakin jokseenkin sitä mieltä, että niitä ei ole riittävästi. Vastaajista 34 prosenttia oli sitä mieltä, että koulutukseen sisältyy riittävästi menetelmäopintoja ja 38 prosenttia vastanneista ei muodostanut asiasta mielipidettä. Vastaajista 53

prosenttia oli ainakin jokseenkin sitä mieltä, että kansainvälisyys on huomioitu koulutuksessa riittävästi. Tarkemmat väittämien vastausjakaumat on esitetty taulukossa 26.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutuksen sisältö on vastannut odotuksiani.	6	24	0	64	6
Koulutuksessa tarkastellaan turvallisuutta liian suppeasta näkökulmasta.	15	40	18	23	4
Koulutuksessa turvallisuusalan opinnot ovat liian vähäisiä suhteessa muihin opintoihin nähden.	11	47	11	18	13
Koulutuksen turvallisuusalan opintojaksojen tarjonta on riittävän monipuolinen.	11	31	7	42	9
Koulutukseen tulisi sisällyttää vartiointiliikkeen vastaavan hoitajan pätevyys.	23	20	17	19	21
Koulutuksessa tulisi tarkastella enemmän organisaatioiden lakisääteisiin turvallisuusvelvoitteisiin liittyviä asioita.	0	12	16	50	22
Koulutus on oikeassa suhteessa muihin turvallisuusalan koulutuksiin nähden (esim. VAT ja TVEAT).	2	15	58	20	5
Aiemmat opintoni on huomioitu ja hyväksiluettu joustavasti.	6	13	55	14	12
Vapaasti valittavien opintojaksojen tarjonta on ollut riittävää.	14	41	14	22	9
Koulutukseen sisältyy riittävästi menetelmäopintoja.	5	23	38	32	2
Koulutuksessa on huomioitu kansainvälisyys riittävästi.	1	26	20	43	10

Taulukko 26 Laurean nykyiset opiskelijat.

Enemmistö vastaajista (67 prosenttia) oli ainakin jokseenkin sitä mieltä, että koulutuksessa käytetyt oppimateriaalit, tehtävät ja projektit ovat ajan tasalla työelämän vaatimukseen nähden vastaajista 24 prosentin ollessa ainakin jokseenkin eri mieltä.

Vastaajista 64 prosenttia koki, että turvallisuusalan opettajilla on tarvittava ammattitaito ja pedagogiset taidot, kun taas 33 prosenttia vastaajista oli väittämästä eri mieltä. Turvallisuusalan opintojaksoilla käytetyt asiantuntijaluennointisijat ovat pidettyjä, sillä 83 prosenttia vastaajista oli enimmäkseen samaa mieltä väittämän kanssa. Noin puolet vastaajista (53 prosenttia) näki yleisten opintojaksojen opettajien olevan ammattitaitoisia.

Mielipiteet koulutuksen toteuttamistavan toimivuudesta jakaantuivat. Vastaajista 47 prosenttia oli enimmäkseen sitä mieltä, että toteuttamistapa on ollut toimiva ja 37 prosenttia vastaajista oli väittämästä eri mieltä. Vain noin puolet vastaajista (51 prosenttia ainakin jokseenkin samaa mieltä) piti turvallisuusalan koulutusta laaduk-

kaasti toteutettuna. Tarkemmat väittämien vastausjakaumat on esitetty taulukossa 27.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutuksessa käytetyt oppimateriaalit, oppimistehtävät ja erilaiset projektit ovat ajan tasalla työelämän vaatimuksiin nähden.	1	23	9	58	9
Turvallisuusalan opettajat ovat ammattitaitoisia ja omaavat riittävät pedagogiset taidot.	10	23	3	44	20
Turvallisuusalan opintojaksoilla käytetyt asiantuntijaluennointijat ovat hyviä.	1	10	6	43	40
Koulutuksen yleisten opintojaksojen opettajat ovat ammattitaitoisia.	6	32	9	44	9
Koulutuksen toteutustapa ei ole ollut toimiva.	9	28	16	29	18
Koulutus on laadukkaasti toteutettu.	12	34	3	42	9

Taulukko 27 Laurean nykyiset opiskelijat.

Vastaajista 44 prosenttia koki, että koulutus on vastannut työelämän tarpeita. Vastaajien enemmistön mukaan koulutusohjelma on kuitenkin antanut tähän mennessä riittävästi valmiuksia monipuolisiin turvallisuuteen liittyviin tehtäviin, sillä 56 prosenttia vastaajista oli enimmäkseen tällä kannalla. Ainoastaan 34 prosenttia vastaajista koki, että liiketoimintaosaamiseen on annettu riittävästi valmiuksia. Noin puolet vastaajista (52 prosenttia enimmäkseen samaa mieltä) oli sitä mieltä, että koulutus antaa riittävästi työkaluja riskienhallintaan ja turvallisuustoiminnan toteuttamiseen.

Koulutuksen työelämälähtöisyyden kannalta huomioitavaa on se, että suurin osa vastaajista (72 prosenttia) oli enimmäkseen sitä mieltä, että työharjoittelujaksot täydentävät koulutusta. Enemmistön (72 prosenttia ainakin jokseenkin samaa mieltä) mielestä työharjoittelujaksoja on myös riittävästi koulutuksen aikana. Huomattava osa vastanneista (55 prosenttia) ei osannut sanoa, ovatko työharjoittelujaksot tarjonneet riittävän haastavia työtehtäviä.

Koulutuksessa käytetty LbD -toimintamalli jakoi mielipiteitä, sillä 45 prosenttia vastaajista oli enimmäkseen sitä mieltä, että toimintamalli on hyvä tapa opiskella ja 43 prosenttia oli väittämästä eri mieltä. Mielipiteet siitä, pitäisikö koulutus voida suorittaa joustavammin ja nopeammassa aikataulussa, jakaantuivat tasaisesti. Vastaajista 38 prosenttia oli ainakin jokseenkin samaa mieltä ja vastaava määrä ainakin

jokseenkin eri mieltä väittämän kanssa. Tarkemmat väittämien vastausjakaumat on esitetty taulukossa 28.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutus on vastannut työelämän tarpeita.	5	28	23	41	3
Koulutus on antanut riittävästi valmiuksia toimia monipuolisissa turvallisuuteen liittyvissä työtehtävissä.	2	30	12	50	6
Koulutus on antanut riittävästi valmiuksia liiketoimintaosaamiseen.	14	37	15	32	2
Koulutus ei ole antanut riittävästi työkaluja riskienhallintaan ja turvallisuustoiminnan toteuttamiseen.	9	43	14	26	8
Työharjoittelujaksot täydentävät koulutusta.	5	6	17	34	38
Työharjoittelujaksoja on riittävästi koulutuksen aikana.	1	7	20	35	37
Työharjoittelujaksot eivät ole tarjonneet riittävän haastavia työtehtäviä.	8	19	55	15	3
Koulutuksessa käytetty Learning by Developing -toimintamalli on hyvä tapa opiskella.	15	28	12	42	3
Koulutus tulisi voida suorittaa joustavammin ja nopeammassa aikataulussa.	7	31	24	17	21

Taulukko 28 Laurean nykyiset opiskelijat.

Vastaajista 61 prosenttia oli ainakin jokseenkin sitä mieltä, että he ovat verkostoituneet koulutuksen aikana ja siitä on ollut hyötyä. Enemmistö vastaajista (66 prosenttia) on kokenut, että koulutuksesta on ollut hyötyä työelämässä.

Vastaajista noin puolet (53 prosenttia) oli ainakin jokseenkin sitä mieltä, että koulutus on hyvässä maineessa ja sitä arvostetaan työelämässä. Enemmistö vastaajista on suositellut koulutusohjelmaa myös muille, sillä 59 prosenttia vastaajista tuki tätä väittämää. Jatko-opintoväylä Itä-Suomen yliopistoon kiinnosti vastaajia (57 prosenttia), kun taas päinvastaista mieltä oli vain 14 prosenttia. Tarkemmat väittämien vastausjakaumat on esitetty taulukossa 29.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutuksen myötä olen verkostoitunut, josta on ollut hyötyä.	4	16	19	38	23
Olen kokenut koulutuksen hyödylliseksi työelämässä.	3	7	24	48	18
Koulutus on hyvässä maineessa ja sitä arvostetaan työelämässä.	1	16	30	39	14
Olen suositellut koulutusta myös muille.	12	17	12	37	22
Olen kiinnostunut koulutuksen jälkeen jatko-opintoväylästä Itä-Suomen yliopistoon.	7	7	29	29	28

Taulukko 29 Laurean nykyiset opiskelijat.

Avoimet kysymykset

Avoimissa kysymyksissä tiedusteltiin turvallisuusalan koulutusohjelman parhaita puolia ja koulutusohjelman kehittämiskohteita. Esille tulleissa asioissa oli paljon samoja aiheita, kuin mitä valmistuneiden avoimien kysymysten vastausten perusteella tuli ilmi. Vastauksissa useat samaa aihealuetta käsittelevät asiat löytyivät sekä parhaiden että kehittävien asioiden puolelta. Monet asiat, kuten LbD -toimintamalli ja opintojen joustavuus, hajauttivat paljon mielipiteitä, mikä huomattiin myös väittämien yhteydessä.

"LbD -malli on hyvä idea, mutta ei voi toimia niin että heitetään opiskelijat veteen ilman että opetetaan kuinka pysytään pinnalla!"

"LbD on hyvä opiskelumalli, mutta ei pidä unohtaa perusteiden opettamisen tärkeyttä."

Vastaajat nostivat eniten esille sekä turvallisuusalan opettajien että vierailevien luennoitsijoiden hyvän tason ja ammattitaidon. Heidän vahvaa työelämätaustaansa pidettiin myös hyvänä pohjana opetukselle. Vastaajien mielestä yleisten opintojaksojen sisällöt eivät yltäneet turvallisuusalan opintojen tasolle.

"Osa opettajista omaa erittäin hyvän ammattitaidon ja osaa jakaa tietonsa opiskelijoille."

"Asiantuntijaluennot ovat olleet monipuolisia, kiinnostavia ja niitä on ollut läpi koulutusohjelman."

"Opettajilla ja ulkopuolisilla luennoitsijoilla on hyvät suhteet työelämään ja runsaasti ammattitaitoa."

Hanketyöskentely ja työelämän projektit jakoivat mielipiteitä. Yhtäältä työelämäprojektit koettiin erittäin tärkeiksi ja niiden merkitystä korostettiin ammatillisen

kasvun kannalta. Toisaalta hanketyöskentelyn katsottiin vievän kaiken ajan lähiope-
tukselta. Yleinen mielipide oli kuitenkin se, että ensin tulisi opettaa perusteet hyvin
ja vasta sitten aloittaa työelämän kehittämisprojekti. Vastaajien mielestä opetus
nojautuu tällä hetkellä liikaa LbD -toimintamalliin ja hanketyöskentelyyn, minkä
johdosta varsinainen kontaktiopetus jää vähemmälle. Lisäksi vastaajat toivoivat
nykyistä enemmän henkilökohtaista ohjausta ja palautetta. Kontaktiopetuksen ja
ohjauksen puutteeseen nähtiin syynä myös opettajien jatkuva kiire.

*"Oikeat hankkeet tukevat hienosti opintoja ja oikean työn oppimista, vaikka kenties hank-
keille välillä annetaankin hieman liikaa painoarvoa."*

*"Ensin pitäisi opettaa perusteet opintojakson aihealueesta, sitten vasta lähteä tekemään
kehitysprojekteja, jotka ovat kyllä tärkeitä ja opettavaisia."*

*"Mitä hyötyä on opettajien vankasta kokemuksesta ja ammattitaidosta, jos sitä ei käytä
ja tuo esiin?"*

"Pitäisi saada enemmän henkilökohtaista palautetta omasta tekemisestään."

*"Enemmän turvan opettajien läsnäoloja, vaan taitaa muut hommat viedä enemmän
aikaa."*

Vastaajat kokivat valmistuneiden tavoin, että parasta koulutusohjelmassa on turval-
lisuusalan eri osa-alueiden laaja-alainen tarkastelu sekä monipuolisuus. Myös ver-
kostoituminen eri opiskelijoiden, opettajien ja työelämän edustajien kesken koettiin
todella suureksi eduksi.

*"Turvallisuuden eri näkökulmia käsitellään laaja-alaisesti, riskienhallinta ja sen menetel-
miä käydään hyvin läpi."*

*"Mahdollisesti parasta antia turvallisuusalan opinnoissa on ollut verkottuminen turvalli-
suusalan eri toimijoiden kanssa."*

Vastaajat olivat valmistuneiden kanssa samaa mieltä siitä, että liiketoimintaosaa-
miseen ja turvallisuusalan lainsäädännön tuntemiseen voisi panostaa koulutuksessa
enemmän. Lisäksi työharjoitteluun ja harjoittelupaikkojen etsintään toivottiin lisää
apua ja ohjeistusta oppilaitoksen puolesta.

*"Talouden hallintaan liittyvää asiaa pitäisi ehdottomasti olla enemmän. Ollaan kuitenkin
tradenomeja kai?"*

"Parin opintojakson avulla ei opi tradenomille kuuluvia liiketoimintataitoja."

”Turvallisuusalan lainsäädäntöä voisi käydä myös läpi.”

”Työharjoittelupaikan saamiseen ei saa tukea tarpeeksi.”

Vastaajat toivoivat enemmän valinnaisia opintojaksoja, jolloin erikoistuminen tietylle turvallisuusalan sektorille olisi helpompaa. Vastaajat kokivat opintopisteiden saannin perusteet eri opintojaksoilla epäsuhtaisiksi. Lisäksi osa vastaajista toivoi, että opintojaksojen vaativuustasoa korotettaisiin. Useiden vastaajien mielestä koulutuksessa keskitytään liikaa vartioimisliiketoimintaan.

”Nykyinen turvapuolen opintojaksotarjonta ei anna juurikaan mahdollisuuksia kehittää osaamistaan tiettyyn suuntaan.”

”Opintojen vaativuutta tulisi nostaa, nykyisellään opintopisteitä on liian helposti tarjolla kautta linjan. Esimerkiksi pienet kotitehtävät tulevista luentoaiheista pakottaisivat opiskelijat tutustumaan aiheisiin jo etukäteen, mikä olisi pelkästään positiivinen asia. Näin ollen myös keskustelut aiheista parantuisivat, ja kysymyksiä tulisi enemmän. Nykyisellään turvallisuusalan koulutusohjelmassa ei opiskelijoilta vaadita kovin paljoa paneutumista opiskeltaviin aiheisiin tenttien ulkopuolella.”

”Vapaaliitäminen on tehty aivan liian helpoksi. Tällä hetkellä monet opintojaksojen hankkeet ovat liian suuria kokonaisuuksia. Tuntimäärät eivät laisinkaan vastaa todellisuutta. Opiskelijat tekevät huomattavasti vähemmän töitä tehtävien eteen kuin on oletettu, ja silti saavat hyviä arvosanoja.”

1.3 Yksityisen turvallisuusalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden ja opettajien kyselyiden tulokset

1.3.1 Opiskelijat

Taustatiedot

Yksityisen turvallisuusalan ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden näkemyksiä koulutuksen nykytilaan kartoittavaan kyselyyn vastasi 229 henkilöä. Vastaukset olivat melko miesvoittoisia, sillä noin kaksi kolmasosaa vastaajista oli miehiä. Kuten taulukosta 30 havaitaan, painottui vastaajien ikäjakauma nuorempaan ikäluokkaan. Vastauksista 80 prosenttia oli alle 25-vuotiaiden antamia. Tyypillisin vastaaja oli iältään 18–25-vuotias.

Ikä	%
Alle 18-vuotias	39
18–25-vuotias	41
26–35-vuotias	10
36–49-vuotias	8
Yli 50-vuotias	2

Taulukko 30 Opiskelijoiden ikäjakauma.

Lähes kaksi kolmasosaa (59 prosenttia) kyselyyn vastanneista on aloittanut opintonsa vuosien 2010–2011 aikana ja reilu kolmannes on aloittanut vuosina 2008–2009. Loput 4 prosenttia vastanneista ovat aloittaneet opintonsa vuosina 2001–2007, kuten taulukko 31 havainnollistaa.

Aloitusvuosi	%
2001–2007	4
2008–2009	37
2010–2011	59

Taulukko 31 Opintojen aloitusvuosi.

Kyselyyn vastanneista suurimmalla osalla ei ollut aikaisempaa työkokemusta turvallisuusosalta (67 prosenttia vastaajista). Vajaalla neljänneksellä vastanneista työkokemusta oli alle 5 vuotta. Yhdellä kymmenestä vastaajasta oli työkokemusta alalta yli 6 vuotta. Tarkempi vastaajien työkokemus turvallisuusosalta on esitelty taulukossa 32.

Työkokemus vuosissa	%
Ei ole	67
Alle 2 vuotta	14
2–5 vuotta	9
6–10 vuotta	5
Yli 10 vuotta	5

Taulukko 32 Työkokemus turvallisuusosalalla.

Kyselyyn vastanneista suurin osa (59 prosenttia) suoritti koulutusta omaehtoisena. Vastanneista 21 prosenttia suoritti koulutusta oppisopimuksella ja 5 prosenttia työvoimapoliittisena koulutuksena. Vastanneista 15 prosenttia ilmoitti suorittavansa koulutusta jollain muulla tavoin, kuten taulukko 33 osoittaa.

Rahoitusmuoto	%
Oppisopimuksella	21
Työvoimapoliittisena	5
Omaehtoisena	59
Muulla tavoin	15

Taulukko 33 Koulutuksen rahoitusmuoto.

Vajaa puolet (45 prosenttia) vastanneista suoritti tutkintoa Etelä-Suomessa. Pohjois-Suomessa tutkintoa suoritti 20 prosenttia, Itä-Suomessa 17 prosenttia ja Länsi-Suomessa 16 prosenttia vastaajista. Vain muutama vastanneista suoritti tutkintoa Keski-Suomessa, kuten taulukosta 34 voi havaita.

Opiskelualue	%
Pohjois-Suomessa	20
Länsi-suomessa	16
Keski-Suomessa	2
Itä-Suomessa	17
Etelä-Suomessa	45

Taulukko 34 Opiskelualue.

Väittämäkysymykset

Suurin osa (87 prosenttia) vastaajista oli ainakin jokseenkin samaa mieltä siitä, että koulutuksen sisältö on vastannut heidän odotuksiaan, kun taas ainakin jokseenkin eri mieltä oli 9 prosenttia vastaajista. Myös koulutuksen toteutus on koettu pääosin laadukkaaksi, sillä 77 prosenttia vastaajista oli tätä mieltä. Eri mieltä väittämän kanssa oli 16 prosenttia vastaajista.

Vastaajista kolme neljäsosaa oli ainakin jokseenkin sitä mieltä, että koulutuksen käytännön järjestelyt ovat toimineet hyvin vastaajista 19 prosentin ollessa eri mieltä. Myös tutkinnon perusteet oli suurimman osan (90 prosenttia vastaajista) mielestä käyty läpi koulutuksen alussa. Vain noin joka kymmenes vastaaja oli ainakin jokseenkin samaa mieltä koulutuksessa tarkastellaan turvallisuutta liian suppeasta näkökulmasta -väittämän kanssa vastaajista 67 prosentin ollessa väittämän kanssa eri mieltä. Koulutuksen laajuuden koettiin olevan oikeassa suhteessa muihin turvallisuusalan koulutuksiin nähden, sillä 66 prosenttia vastaajista oli ainakin jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa vain 9 prosentin ollessa päinvastaista mieltä.

Kansainvälisyyden riittävään huomioimiseen koulutuksissa liittyvä väittäjä sai aikaan melko paljon hajontaa vastaajien keskuudessa. Hieman yli kolmanneksella vastaajista ei ollut mielipidettä väittämän suhteen. Vastaajista 37 prosenttia katsoi kansainvälisyyden otettavan ainakin jokseenkin riittävästi huomioon, kun taas 25 prosenttia vastaajista oli päinvastaista mieltä.

Opettajien ammattitaidon koettiin olevan pääosin riittävä. Vastaajista 82 prosenttia oli ainakin jokseenkin samaa mieltä siitä, että koulutusta antavat opettajat ovat ammattitaitoisia ja heillä on riittävät pedagogiset taidot. Vastaajista 11 prosenttia oli asiasta eri mieltä. Myös henkilökohtaiseen ohjaukseen oltiin enimmäkseen tyytyväisiä. Olen saanut riittävästi ohjausta koulutuksen aikana -väittämän kanssa oli enimmäkseen samaa mieltä 68 prosenttia vastaajista, kun taas 11 prosenttia vastaajista oli eri mieltä.

Koulutuksen suorittamisen joustavuuteen ja nopeuteen liittyvien väittämien vastausjakaumat olivat lähes samanlaiset. Noin kolmasosa vastaajista toivoi, että koulutuksen voisi suorittaa joustavammin ja nopeammassa aikataulussa, vastaajista myös noin kolmasosan ollessa toista mieltä. Noin kolmasosalla vastaajista ei ollut väittämiin mielipidettä. Koulutukseen oltiin siinä määrin tyytyväisiä, että sitä oli suositeltu myös muille (67 prosenttia vastaajista). Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 35.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutuksen sisältö on vastannut odotuksiani.	3	6	4	56	31
Koulutus on laadukkaasti toteutettu.	4	12	7	42	35
Koulutuksen käytännön järjestelyt ovat toimineet hyvin.	4	15	6	47	28
Koulutuksen alussa käytiin tutkinnon perusteet läpi.	1	5	4	32	58
Koulutuksessa tarkastellaan turvallisuutta liian suppeasta näkökulmasta.	30	37	21	11	1
Koulutuksen laajuus on oikeassa suhteessa muihin turvallisuusalan koulutuksiin nähden.	3	6	25	41	25
Koulutuksessa ei ole huomioitu riittävästi kansainvälisyyttä.	12	25	38	20	5
Koulutusta antavat opettajat ovat ammattitaitoisia ja heillä on riittävät pedagogiset taidot.	2	9	7	29	53
Olen saanut riittävästi ohjausta koulutuksen aikana (esim. työssäoppimisjaksolla).	3	8	21	38	30
Koulutus tulisi voida suorittaa joustavammin.	14	22	33	21	10
Koulutus tulisi voida suorittaa nopeammassa aikataulussa.	13	24	26	21	16
Olen suositellut koulutusta myös muille.	6	8	19	30	37

Taulukko 35 Ammatillisen koulutuksen opiskelijat.

Lupakoulutusten (esimerkiksi vartijan ja järjestyksenvalvojan) kokeiden teoreettisuus ja työelämän tarpeisiin vastaavuus jakoivat vastaajien mielipiteet. Noin neljällä kymmenestä vastaajasta ei ollut mielipidettä. Vastaajista 31 prosenttia piti kokeita liian teoreettisina ja työelämän tarpeita vastaamattomina vastaajista 27 prosentin ollessa päinvastaista mieltä.

ALVARin näyttötutkintoaineistot eivät vastaa työelämän tehtäviä -väittämän kanssa ainakin jokseenkin samaa mieltä oli 24 prosenttia vastaajista ja vain 12 prosenttia oli eri mieltä. Huomioitavaa on kuitenkin se, että jopa 64 prosentilla vastaajista ei ollut mielipidettä väittämään. ALVARin näyttötutkintoaineiston tutkintotehtäviä piti riittävän haastavina 35 prosenttia vastaajista, kun taas vain 8 prosenttia vastaajista oli päinvastaista mieltä. Myös tähän väittämään 57 prosentilla vastaajista ei ollut mielipidettä.

Yli puolet (56 prosenttia) vastaajista oli ainakin jokseenkin samaa mieltä siitä, että tutkintotehtävät tulisi voida suorittaa oikeasti työelämässä. Noin kolmanneksella vastaajista ei ollut mielipidettä asiasta.

Koulutuksessa käytetyt oppimateriaalit ja oppimistehtävät olivat enemmistön (79 prosenttia vastaajista) mielestä ajan tasalla työelämän vaatimuksiin nähden. Vain 9 prosenttia vastaajista oli eri mieltä.

Noin neljä viidestä vastaajasta oli ainakin jokseenkin samaa mieltä siitä, että työssäoppiminen täydentää koulutusta. Työssäoppimista katsottiin myös olevan riittävästi koulutuksen aikana (69 prosenttia vastaajista). Vain 12 prosenttia oli toista mieltä. Työssäoppimisjaksot eivät ole tarjonneet riittävän haastavia työtehtäviä - väittämään ei noin puolella vastaajista ollut mielipidettä. Ainakin jokseenkin samaa mieltä väittämän kanssa oli 21 prosenttia vastaajista ja 27 prosentin mielestä työtehtävät ovat olleet riittävän haastavia.

Vastaajista 62 prosenttia katsoi koulutuksen sisältävän ainakin jokseenkin riittävästi käytännön opetusta ja harjoittelua vastaajista 22 prosentin kokiessa sen olevan riittämätöntä. Voimankäytön koulutuksen katsottiin olevan (63 prosenttia vastaajista) ainakin jokseenkin laadukasta ja vastaavan työelämän tarpeita. Vastaajista 18 prosenttia oli eri mieltä. Mielipiteet koulutuksen teoriaopintojen määrästä jakautuivat. Vastaajista 34 prosentin mielestä teoriaopintoja oli liikaa, kun taas 42 prosenttia vastaajista oli toista mieltä. Suurin osa vastaajista (80 prosenttia) koki koulutuksessa käytettävien opetusmenetelmien olevan mielekkäitä, kun taas vain 11 prosenttia oli päinvastaista mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 36.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Lupakoulutuksien (esim. vartijan ja jv:n) kokeet ovat liian teoreettisia eivätkä vastaa työelämän tarpeita.	7	20	42	22	9
ALVARin näyttötutkintoaineistot eivät vastaa työelämän tehtäviä.	3	9	64	15	9
ALVARin näyttötutkintoaineiston tutkintotehtävät ovat riittävän haastavia.	3	5	57	20	15
Tutkintotehtävät tulisi voida suorittaa oikeasti työelämässä.	3	5	36	38	18
Koulutuksessa käytetyt oppimateriaalit ja oppimistehtävät ovat ajan tasalla työelämän vaatimuksiin nähden.	2	7	12	46	33
Työssäoppiminen täydentää koulutusta.	2	4	13	25	56
Työssäoppimista on riittävästi koulutuksen aikana.	3	9	19	32	37
Työssäoppimisjaksot eivät ole tarjonneet riittävän haastavia työtehtäviä.	9	18	52	17	4
Koulutus sisältää riittävästi käytännön opetusta ja harjoittelua, kuten voimankäyttöä ja ensiapua.	6	16	16	35	27
Voimankäytön koulutus on ollut laadukasta ja vastannut työelämän tarpeita.	7	11	19	26	37
Koulutus sisältää liikaa teoriaopintoja.	9	33	24	29	5
Koulutuksessa käytettävät opetusmenetelmät ovat mielekkäitä.	2	9	9	56	24
Lupakoulutuksien (esim. vartijan ja jv:n) kokeet ovat liian teoreettisia eivätkä vastaa työelämän tarpeita.	7	20	42	22	9

Taulukko 36 Ammatillisen koulutuksen opiskelijat

Koulutuksen katsottiin antaneen riittävästi valmiuksia toimia monipuolisesti turvallisuuden liittyvissä tehtävissä, koska 65 prosenttia vastaajista oli ainakin jokseenkin sitä mieltä. Vastaajista 11 prosenttia oli eri mieltä asiasta. Vastaajat kokivat koulutuksen vastaavan myös työelämän tarpeita, sillä noin kaksi kolmasosaa vastanneista oli ainakin jokseenkin samaa mieltä asiasta vain 9 prosentin ollessa päinvas-taista mieltä. Koulutuksen katsottiin mahdollistavan työllistymisen, sillä noin neljä viidestä vastaajasta koki asian olevan ainakin jokseenkin niin.

Vastaajista 35 prosenttia koki koulutuksen vaikuttaneen ainakin jonkin verran työtehtävien sisältöön, kun taas 17 prosenttia vastaajista oli eri mieltä. Suurimmalla osalla vastaajista (48 prosenttia) ei ollut mielipidettä asiasta. Noin neljä viidestä vastaajasta oli sitä mieltä, että koulutuksesta on hyötyä myös muissa kuin varti-oimisliikkeiden tarjoamissa työtehtävissä, ja että koulutuksen suorittaminen on mielekästä tyouralla etenemisen kannalta. Vastaajista 76 prosenttia koki, että kou-lutuksesta on hyötyä myös muiden toimialojen työtehtävissä vain 8 prosentin olles-

sa toista mieltä. Koulutuksen myötä olen verkostoitunut alan toimijoihin, josta on ollut minulle hyötyä -väittämään 42 prosentilla vastaajista ei ollut mielipidettä. Vastaajista 41 prosenttia oli väittämän kanssa ainakin jokseenkin samaa mieltä ja 17 prosenttia vastaajista oli eri mieltä.

Mielipiteet siitä, onko turvallisuusalan koulutusta tarjolla riittävästi, jakoutuivat. Vastaajista 35 prosenttia piti tarjontaa riittämättömänä, kun taas 32 prosenttia piti tarjontaa ainakin jokseenkin riittävänä. Vastaajista 33 prosentilla ei ollut asiaan mielipidettä. Turvallisuusalan koulutuksia tarjoavia oppilaitoksia on maantieteellisesti riittävästi -väittäjä jakoi myös mielipiteet. Väittämän kanssa samaa mieltä oli 37 prosenttia vastaajista, kun taas 22 prosenttia oli ainakin jokseenkin eri mieltä, ja 41 prosentilla vastaajista ei ollut mielipidettä. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 37.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutus on antanut riittävästi valmiuksia toimia monipuolisesti turvallisuuteen liittyvissä työtehtävissä.	2	9	24	41	24
Koulutus vastaa työelämän tarpeita.	3	6	22	43	26
Koulutus mahdollistaa työllistymisen.	3	6	9	40	42
Koulutus on vaikuttanut työtehtävieni sisältöön.	6	11	48	24	11
Koulutuksesta on hyötyä myös muissa kuin vartioimisliikkeiden tarjoamissa työtehtävissä.	3	2	13	42	40
Koulutuksen suorittaminen on mielekästä tyouralla etenemisen kannalta.	2	3	12	39	44
Koulutusta pystyy hyödyntämään turvallisuusalan lisäksi myös muiden alojen työtehtävissä.	5	3	16	43	33
Koulutuksen myötä olen verkostoitunut alan toimijoihin, josta on ollut minulle hyötyä.	7	10	42	28	13
Turvallisuusalan koulutusta ei ole tarjolla riittävästi.	9	23	33	25	10
Turvallisuusalan koulutuksia tarjoavia oppilaitoksia on maantieteellisesti riittävästi.	7	15	41	26	11

Taulukko 37 Ammatillisen koulutuksen opiskelijat.

Avoimet kysymykset

Ensimmäisessä avoimessa kysymyksessä kysyttiin turvallisuusalan koulutuksen parhaita puolia. Koulutuksen parhaina puolina vastaajat pitivät esimerkiksi voimankäytön ja käytännön harjoittelua sekä opettajien ammattitaitoa. Opettajien ammattitaitoa ja voimankäytön koulutusta koskevien väittämäkysymysten vastausjakaumat tukevat myös avoimesta kysymyksestä saatuja vastauksia. Vastaajat mainitsivat koulutuksen parhaina puolina myös esimerkiksi lakiasiat, teoriaopetuksen, opintojen monipuolisuuden, sosiaalisten taitojen kehittymisen ja hyvän ryhmähengen.

”Käytännön harjoitteet, mm. voimankäyttö, sammutus, pelastustoiminta jne. ja niiden ammattitaitoiset kouluttajat.”

”Käytännönläheisyys, monipuolisuus, erilaiset tilanneharjoitukset ja työharjoittelu.”

”Asiantuntevat opettajat sekä mielenkiintoiset aihealueet.”

”Opiskelijoiden ja opettajien välit, opettajat ovat hyvin koulutettuja ja osaavat opettaa hyvin.”

Toisessa avoimessa kysymyksessä tiedusteltiin turvallisuusalan koulutuksen kehittämiskohteita. Vastaajat toivoivat lisää käytännön harjoittelua. Myös opettajien ammattitaitoa tulisi kehittää. Vastaajat toivoivat myös selkeyttä aikatauluihin ja käytännön järjestelyihin. Muina kehittämiskohteina vastaajat mainitsivat esimerkiksi koulutuksen ja opetusmenetelmien monipuolistamisen sekä lainsäädännön selkeämmän opettamisen.

”Enemmän käytännön tekemistä ja harjoittelua, esim. turvallisuustekniikkaan liittyvien laitteiden käsittelyä. Koulutuksessa tulisi yrittää huomioida, että kaikki koulutuksessa olevat eivät luultavastikaan ole lähtötilanteessa samalla viivalla eli samalla oppipohjalla, jolloin sama opetustyyli ei välttämättä vastaa tasapuolisesti kaikkien oppimistarpeita.”

”Kouluttajien kouluttajataitoihin olisi hyvä puuttua. Välillä on tunne, ettei kouluttaja itsekkään tiedä mitä kouluttaa. Olisi myös suotavaa, että kouluttaja kuuntelisi oppilaita ja niiden toiveita.”

”Lakia kun opiskellaan, olisi hyvä jos olisi käytännön esimerkkejä kuinka lakia sovelletaan, ja miten se kentällä toimii, mutta sen sijaan käymme kalvo kalvolta läpi pykälää ja momenttia, eikä niistä muista loppupeleissä mitään, kun 8 h kuuntelee ja katselee pelkkää kalvoluentoa.”

”Käytännön järjestelyjä, ne tökkii aika pahasti välillä.”

”Valitettavasti joudun antamaan SUUREN miinuksen koulutuksen tasosta. Olemme useaan kertaan keskustelleet muiden opiskelijoiden kanssa asiasta ja olen maininnut siitä kouluttajille.”

1.3.2 Opettajat

Taustatiedot

Opettajien näkemyksiä kartoittavaan kyselyyn vastasi yhteensä 30 henkilöä. Vastaukset olivat hyvin miesvoittoisia, sillä 93 prosenttia kyselyyn vastanneista opettajista oli miehiä. Kuten taulukosta 38 havaitaan, vastauksista 74 prosenttia oli yli 36-vuotiaiden antamia. Tyypillisin vastaaja oli iältään 36–49-vuotias.

<u>Ikä</u>	<u>%</u>
18–25-vuotias	3
26–35-vuotias	23
36–49-vuotias	54
Yli 50-vuotias	20

Taulukko 38 Opettajien ikäjakauma.

Suurin osa kyselyyn vastanneista opetti useampaa kuin yhtä tutkintoa. Kuten taulukosta 39 voidaan havaita, oli vastausjakauma eri tutkintojen välillä erittäin tasainen. Eniten opetettiin nuorten perustutkintoa (27 prosenttia vastauksista), kun taas vähiten opetettiin aikuisten perustutkintoa (14 prosenttia vastauksista).

<u>Opetettava tutkinto</u>	<u>%</u>
Nuorten perustutkinto	27
Aikuisten perustutkinto	14
Vartijan ammattitutkinto	19
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto	20
Lupa- ja korttikoulutukset	20

Taulukko 39 Opetettavat tutkinnot.

Vastaajista ammatillisen koulutuksen oli suorittanut 30 prosenttia. Korkeakoulututkinnon (alemman tai ylemmän) suorittaneita oli 70 prosenttia vastaajista. Kuukaan vastaajista ei ollut kuitenkaan suorittanut jatko-opintoja. Tarkempi vastaajien koulutustaso on esitelty taulukossa 40.

Koulutus	%
Ammatillinen koulutus	30
Alempi korkeakoulututkinto	37
Ylempi korkeakoulututkinto	33
Jatko-opinnot (lisensiaatti tai tohtori)	0

Taulukko 40 Opettajan koulutustausta.

Opettajaopinnot oli suorittanut suurin osa vastanneista (73 prosenttia). Huomioitavaa on kuitenkin se, että jopa 27 prosenttia vastanneista ei ollut kyseisiä opintoja suorittanut. Vastausjakauma käy ilmi taulukosta 41.

Opettajaopinnot	%
En	27
Kyllä	73

Taulukko 41 Opettajaopinnot suoritettu.

Turvallisuusalan työkokemusta vastaajilla oli paljon. Jopa 70 prosentilla vastaajista oli yli 10 vuoden työkokemus. Vastaajista 20 prosentilla oli turvallisuusalan työkokemusta 6–10 vuotta. Tarkemmin vastaajien työkokemus on esitetty taulukossa 42.

Työkokemus vuosissa	%
Ei ole	0
Alle 2 vuotta	7
2–5 vuotta	3
6–10 vuotta	20
Yli 10 vuotta	70

Taulukko 42 Työkokemus turvallisuusalalla.

Työkokemusta turvallisuusalan opettajana vastaajilla oli myös kiitettävästi. Lähes puolet vastanneista ilmoitti työkokemuksekseen 6–10 vuotta. Kolmanneksella vastaajista oli työkokemusta turvallisuusalan opettajana 2–5 vuotta. Tarkemmin vastaajien työkokemus turvallisuusalan opettajana on esitetty taulukossa 43.

Opettajakokemus vuosissa	%
Ei ole	7
Alle 2 vuotta	0
2–5 vuotta	33
6–10 vuotta	47
Yli 10 vuotta	13

Taulukko 43 Työkokemus opettajana.

Väittämäkysymykset

Koulutuksen laadukkuuden kokemisen suhteen vastaajat olivat hyvin yksimielisiä, koska kaikki vastaajat pitivät koulutusten laatua ainakin jokseenkin hyvänä. Myös koulutusten käytännön järjestelyjä piti ainakin jokseenkin toimivina 97 prosenttia vastaajista, kun vain 3 prosenttia oli eri mieltä. Vastaajista 90 prosenttia totesi koulutusten alussa käytävän lähes jokseenkin aina läpi tutkinnon perusteet. Koulutusten todettiin myös antavan ainakin jokseenkin riittävät valmiudet toimia monipuolisesti turvallisuuteen liittyvissä työtehtävissä (74 prosenttia), kun taas 26 prosentilla vastaajista oli vastakkainen mielipide. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 44.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Toteutamme koulutukset laadukkaasti.	0	0	0	53	47
Koulutusten käytännön järjestelyt ovat toimivat.	0	3	0	70	27
Koulutuksen alussa käydään aina läpi tutkinnon perusteet.	0	7	3	24	66
Koulutukset antavat riittäviä valmiuksia toimia monipuolisesti turvallisuuteen liittyvissä työtehtävissä.	0	26	0	37	37

Taulukko 44 Turvallisuusalan opettajat.

Kysyttäessä turvallisuusalan tutkintojen vastaamisesta työelämän tarpeisiin oli vastausjakauma perustutkinnon ja vartijan ammattitutkinnon osalta lähes sama. Vastaajista noin 70 prosenttia koki kyseisten tutkintojen vastaavan ainakin melko hyvin työelämän tarpeita, kun taas vastakkaisen mielipiteen esitti noin 25 prosenttia vastaajista. 63 prosenttia vastaajista koki turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinnon vastaavan ainakin jokseenkin hyvin työelämän tarpeita, ja 30 prosentilla oli vastakkainen mielipide.

Väittäjä siinä, että turvasuojaustoiminta on huomioitu riittävästi eri tutkintojen perusteissa, jakoi vastaajien mielipiteet. Vastaajista 53 prosenttia koki tur-

vasuojaustoimintaa huomioitavan ainakin jokseenkin riittävästi, kun taas 47 prosenttia oli päinvastaista mieltä. Kysyttäessä turvallisuusalan lupakoulutusten kokeiden liiallisesta teoreettisuudesta ja vastaamattomuudesta työelämän tarpeisiin oli 77 prosenttia vastaajista ainakin jokseenkin samaa mieltä 20 prosentin ollessa ainakin jokseenkin eri mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 45.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Turvallisuusalan perustutkinto vastaa hyvin työelämän tarpeita.	0	26	7	47	20
Vartijan ammattitutkinto vastaa hyvin työelämän tarpeita.	0	23	7	50	20
Turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkinto vastaa hyvin työelämän tarpeita.	7	23	7	50	13
Turvasuojaustoiminta on huomioitu riittävästi eri tutkintojen perusteissa.	17	30	0	50	3
Turvallisuusalan lupakoulutusten (esim. vartijan ja järjestyksenvalvojan) kokeet ovat liian teoreettisia eivätkä vastaa työelämän tarpeita.	7	13	3	50	27

Taulukko 45 Turvallisuusalan opettajat.

ALVARin näyttötutkintoaineistoon liittyvissä väittämissä vastaukset jakaantuivat melko tasaisesti taulukon molemmille puolille. Huomioitavaa on kuitenkin se, että vastaukset painottuivat enemmän ainakin jokseenkin eri mieltä -sektorille. Vastaajista 56 prosenttia piti ALVARin näyttötutkintoaineistoja ainakin jokseenkin työelämän tehtäviä vastaamattomina vastaajista 41 prosentin ollessa ainakin jokseenkin tyytyväisiä vastaavuuteen. Näyttötutkintoaineiston tutkintotehtäviä piti ainakin jokseenkin riittävän haastavina 53 prosenttia vastaajista, kun taas 44 prosenttia oli päinvastaista mieltä. Enemmistö vastaajista ei ollut tyytyväinen näyttötutkintoaineiston tutkintotehtävien hinta-laatusuhteeseen (57 prosenttia vastaajista). 30 prosentin mielestä tutkintotehtävät ovat ainakin jokseenkin kohtuullisen hintaisia verrattuna laatuun. Vastaajista 49 prosenttia piti näyttötutkintoaineiston tutkintotehtävien arviointikriteerejä ainakin jokseenkin tutkintojen perusteita vastaamattomina vastaajista 44 prosentin ollessa eri mieltä.

Vastaajat olivat lähes täysin yksimielisiä siitä, että tutkintotehtävät tulisi voida suorittaa oikeasti työelämässä (90 prosenttia vastaajista) vain 7 prosentin vastaajista ollessa jokseenkin eri mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 46.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
ALVARin näyttötutkintoaineistot vastaavat työelämän tehtäviä.	28	28	3	34	7
ALVARin näyttötutkintoaineiston tutkintotehtävät ovat riittävän haastavia.	17	27	3	43	10
ALVARin näyttötutkintoaineiston tutkintotehtävät ovat kohtuullisen hintaisia verrattuna laatuun.	20	37	13	23	7
ALVARin näyttötutkintoaineiston tutkintotehtävien arviointikriteerit vastaavat tutkintojen perusteita.	16	33	7	37	7
Tutkintotehtävät tulisi voida suorittaa oikeasti työelämässä.	0	7	3	33	57

Taulukko 46 Turvallisuusalan opettajat.

Turvallisuusalan koulutuksia tarjoavia oppilaitoksia katsottiin olevan maantieteellisesti riittävästi tarjolla (97 prosenttia vastaajista). Vastaajista 47 prosenttia koki oman koulutusorganisaationsa koulutuksessa huomioitavan ainakin jokseenkin riittävästi kansainvälisyyttä, kun taas 43 prosenttia vastaajista oli eri mieltä. Meillä on kansainvälisiä partnerioppilaitoksia, joiden kanssa teemme yhteistyötä - väittämän kanssa oli ainakin jokseenkin eri mieltä 46 prosenttia vastaajista vain 27 prosentin ollessa väittämän kanssa ainakin jokseenkin samaa mieltä.

Vastaajista 73 prosenttia totesi koulutuksessa käytettyjen oppimateriaalien ja oppimistehtävien olevan ainakin jokseenkin ajan tasalla työelämän vaatimuksiin nähden, ja 20 prosenttia vastaajista oli ainakin jokseenkin eri mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 47.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Turvallisuusalan koulutuksia tarjoavia oppilaitoksia on maantieteellisesti riittävästi tarjolla.	0	0	3	37	60
Olemme huomioineet koulutuksessa riittävästi kansainvälisyyttä.	20	23	10	27	20
Meillä on kansainvälisiä partnerioppilaitoksia, joiden kanssa teemme yhteistyötä.	33	13	27	20	7
Koulutuksessa käytetyt oppimateriaalit ja oppimistehtävät ovat ajan tasalla työelämän vaatimuksiin nähden.	3	17	7	50	23

Taulukko 47 Turvallisuusalan opettajat.

Turvallisuusalan opettajia koskevissa väittämässä vastaajat olivat lähes yhtä mieltä väittämien kanssa. Turvallisuusalan opettajilla koettiin olevan riittävä alan työkokemus ja pedagoginen pätevyys (84 prosenttia vastaajista), kun taas 13 prosenttia

vastaajista oli ainakin jokseenkin eri mieltä. Vastaajista 80 prosenttia koki opettajilla olevan ainakin jokseenkin riittävä alan koulutustausta vastaajista 13 prosentin ollessa päinvastaista mieltä. Turvallisuusalan opettajat kehittävät aktiivisesti omaa osaamistaan -väittämän kanssa oli ainakin jokseenkin samaa mieltä 84 prosenttia vastaajista, kun taas 13 prosenttia vastaajista esitti vastakkaisen mielipiteen. Vastaajat olivat kiinnostuneita erilaisista alaan liittyvistä kehittämishankkeista (97 prosenttia). Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 48.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Turvallisuusalan opettajilla on riittävä alan työkokemus.	3	10	3	57	27
Turvallisuusalan opettajilla on riittävä alan koulutustausta.	0	13	7	50	30
Turvallisuusalan opettajilla on riittävä pedagoginen pätevyys.	0	13	3	57	27
Turvallisuusalan opettajat kehittävät aktiivisesti omaa osaamistaan.	3	10	3	47	37
Olen kiinnostunut erilaisista alaan liittyvistä kehittämishankkeista.	0	0	3	37	60

Taulukko 48 Turvallisuusalan opettajat.

Vastaajista 87 prosenttia koki, että koulutuksen aikana annetaan ainakin jokseenkin riittävästi ohjausta opiskelijoille vastaajista 10 prosentin ollessa päinvastaista mieltä. Samaa mieltä vastaajat olivat myös työssäoppimisen riittävydestä koulutuksen aikana. Työssäoppimisen katsottiin myös täydentävän koulutusta (94 prosenttia vastaajista) vain 3 prosentin suhtautuessa eri tavalla. Koulutuksessa käytetään monipuolisia verkko-opetusmenetelmiä -väittämän kanssa ainakin jokseenkin samaa mieltä oli 50 prosenttia vastaajista, kun taas 40 prosenttia vastaajista oli eri mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 49.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Annamme koulutuksen aikana riittävästi ohjausta opiskelijoille.	3	7	3	54	33
Koulutuksessa käytetään monipuolisia verkko-opetusmenetelmiä.	7	33	10	47	3
Työssäoppiminen täydentää koulutusta.	0	3	3	33	61
Työssäoppimista on riittävästi koulutuksen aikana.	3	7	3	34	53

Taulukko 49 Turvallisuusalan opettajat.

Vastaajat kokivat turvallisuusalan koulutusten työllistävän hyvin (94 prosenttia) vain 3 prosentin vastaajista ollessa päinvastaista mieltä. Vastaajista 76 prosentin

mielestä turvallisuusalan koulutuksesta on hyötyä myös muiden toimialojen työtehtävissä sekä muissa kuin vartioimisliikkeiden tarjoamissa työtehtävissä vastaajista 17 prosentin ollessa eri mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 50.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Koulutukset työllistävät hyvin.	0	3	3	44	50
Koulutuksesta on hyötyä myös muissa kuin vartioimisliikkeiden tarjoamissa työtehtävissä.	7	10	7	38	38
Koulutusta pystyy hyödyntämään turvallisuusalan lisäksi myös muiden alojen työtehtävissä.	0	17	7	45	31

Taulukko 50 Turvallisuusalan opettajat.

Turvallisuusalan opettajat ovat verkostoituneet alan toimijoiden kanssa ja hyödynnevät verkostoa -väittämän kanssa jokseenkin samaa mieltä oli 63 prosenttia vastaajista. Väittämän kanssa ainakin jokseenkin eri mieltä oli 27 prosenttia vastaajista. Turvallisuusalan oppilaitosten tekemän yhteistyön määrää piti liian vähäisenä 60 prosenttia vastaajista, kun taas 33 prosenttia esitti vastakkaisen mielipiteen. Vastaajat olivat myös sitä mieltä, että turvallisuusalan oppilaitostapaamisia tulisi järjestää useammin (80 prosenttia) vastaajista vain 6 prosentin ollessa toista mieltä.

Vastaajista 59 prosenttia oli ainakin jokseenkin tyytyväinen turvallisuusalan tutkintotoimikunnan toimintaan, kun taas 27 prosenttia vastaajista ei ollut toimintaan tyytyväisiä. Lähes vastaavasti turvallisuusalan oppilaitosten toiminnan valvontaa piti ainakin jokseenkin riittävänä 53 prosenttia vastaajista, kun taas 30 prosenttia vastaajista koki sen olevan ainakin jokseenkin riittämätöntä.

Vastaajista 83 prosenttia oli kiinnostunut jatkamaan omia turvallisuusalan opintojaan ammattikorkeakouluun tai yliopistoon vain 3 prosentin ollessa eri mieltä. Väittämien tarkemmat vastausjakaumat on esitelty taulukossa 51.

	Täysin eri mieltä	Jokseenkin eri mieltä	Ei mielipidettä	Jokseenkin samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
Turvallisuusalan opettajat ovat verkostoituneet alan toimijoiden kanssa ja hyödynneet verkostoa.	3	24	10	63	0
Turvallisuusalan oppilaitokset tekevät riittävästi yhteistyötä.	23	37	7	30	3
Turvallisuusalan oppilaitostapaamisia tulisi järjestää useammin.	3	3	14	33	47
Olen tyytyväinen turvallisuusalan tutkintotoimikunnan toimintaan.	17	10	14	35	24
Turvallisuusalan oppilaitosten toimintaa valvotaan riittävästi.	13	17	17	33	20
Olen kiinnostunut jatkamaan omia turvallisuusalan opintoja ammattikorkeakouluun tai yliopistoon.	0	3	14	33	50

Taulukko 51 Turvallisuusalan opettajat.

Avoimet kysymykset

Ensimmäinen avoin kysymys koski nykyisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän parhaimpia puolia. Koulutustasojen ja jatkokoulutusmahdollisuuksien selkeys ja olemassaolo saivat vastaajilta kiitosta. Myös Laurea-ammattikorkeakoulun uusi väylä Itä-Suomen yliopistoon oli mainittu positiivisena asiana. Parhaimpina puolina mainittiin myös järjestelmän joustavuus ja laaja-alaisuus. Koulutuksen kehittyminen ja työelämälähtöisyyden eteenpäin suuntautuminen saivat kiitosta vastaajilta.

”Hyvä pohjatyo on tehty, jota pitäisi nyt alkaa kehittämään oikeasti.”

”Koulutusjärjestelmä mahdollistaa oppilaitoskohtaisen toteutuksen, joten huonoja tutkinnon perusteita pystyy joustavasti soveltamaan vastaamaan työelämän tarpeita.”

”Nyt koulutusjärjestelmä tarjoaa selkeän etenemisväylän eriasteisiin jatko-opintoihin.”

”Koulutuksen monipuolistuminen ja kehittyminen. Vähemmän lyhyt kursseja ja enemmän tutkintoon johtavaa koulutusta. Suunta on oikea! Myös jatko-opintomahdollisuuksien lisääntyminen on positiivinen asia alan kehittämisen ja kehittymisen kannalta.”

Toisessa avoimessa kysymyksessä tiedusteltiin koulutusjärjestelmän kehittämistarpeita. Kehittämistarpeista nousi vastaajien keskuudessa selvästi esille kaksi suurinta kohdetta, jotka olivat koulutusjärjestelmän kokonaisvaltainen kehittäminen sekä ALVARin näyttötutkintoaineistojen vaihtaminen täysin uusiin. Erityisesti vartijan ammattitutkintoa ja turvallisuusvalvojan erikoisammattitutkintoa tulisi vastaajien mielestä kehittää kokonaisuudessaan. Vastaajat toivoivat myös pakollista koulutus-

ta turvasuojaajakorttia haluaville. Tutkintotoimikunnan toimintaa tulisi myös kehittää.

”Edes alan sisällä ei olla aina selvillä, mikä opinto on tarkoitettu mihinkin tehtävään.”

”ALVARin näytöt ovat huonoja, sekavia, ajastaan jäljessä ja kalliita niiden laatuun nähden, joten pitäisi olla mahdollista käyttää oppilaitosten omia näyttötutkintotehtäviä ja näiden tehtävien hyväksymisprosessi tutkintotoimikunnassa pitäisi olla helppo ja yksinkertainen.”

”Vartijan näyttötutkinnon perusteet pitää muuttaa täysin. VIP ja VPK pitää poistaa, koska 40 h ja 100 h vartijoita ei saisi olla. Mielestäni meidän pitää perustaa työryhmä, joka alkaa suunnittelemaan tutkinnon perusteita uusiksi.”

”Koulutusjärjestelmää tulisi kehittää laaja-alaisesti. Tutkintotoimikunta toimii nyt käsi-jarruna, joka on aivan älytöntä. Opetushallituksessa ei myöskään ymmärretä nykytilaa tai ei ainakaan halua lähteä kehittämään alan koulutusta työelämälähtöiseksi. Ministeriön näkökulmasta voidaan pitää hyvin erikoisena sitä, että se tukee ALVARin toimintaa, joka ei ole oikeasti kehittänyt alan näyttöjä 10 vuoteen.”

”Tutkintotoimikuntaa! Esim. työelämänäyttöjen puuttuminen turvallisuusalan alemmista tutkinnoista ei ole mitään muuta kuin merkki taannehtivuudesta ja se oikeastaan kuvaa-kin koko tutkintotoimikuntaa.”

Opettajien käytännön osaamista tulisi lisätä. Käytännönläheisyyttä koulutuksiin toivottiin myös vastaajien keskuudessa laajasti. Koulutusten tulisi vastata työelämän tarpeita. Näyttötutkintotilaisuuksien järjestäminen työelämässä sai myös laajasti kannatusta.

”Laittaa ja pakottaa opettajat vuodeksi kentälle tekemään erilaisia töitä. Kenttä kokeumuksen puute näkyy pienissä kaupungeissa, kun ei edes kunnolla tiedetä millaisia tehtäviä vartiointiliikkeet tekevät tänä päivänä.”

”Enemmän käytännön osaajia huolehtimaan koulutuksista tai koulutukset takaisin vartiointiliikkeille, jolloin heidän intressi on valvoa ihmisten osaamista. Oppilaitoksessa meillä on vaan saatava kaikki nopeasti läpi ja laadulla ei ole niin väliä.”

Turvallisuusalan korkeakoulutusta tulisi lisätä eri puolille Suomea. Oppilaitosyhteistyön tulisi olla myös valtakunnallista ja yhteinen foorumi olisi myös toivottava. Vastaajat haluaisivat myös panostaa enemmän kansainvälisyyteen ja ulkomaisten partnereiden hankkimiseen. Lisäksi vastauksista nousi esille opettajien osaamisen kehittämistarpeet.

”Turvallisuusalan koulutus on vielä sangen nuorta ja näin ollen paikka paikoin tehdään typeriä virheitä koulutusten toteutuksissa ja kehitystoimissa. Vaikka alan identiteetti rohkaiseekin omiin ratkaisuihin, niin valitettavasti tässä valitettavan suuressa kouluttamattomien joukossa tämä ajaa vain tekemään virheitä mitkä eivät missään nimessä edistä alan uskottavuutta.”

”Kovin heikoilla opiskelutasolla pääsee opettajaksi.”

2 Haastattelututkimuksen tulokset

Haastattelututkimuksessa haastateltiin seitsemää yksityisen turvallisuusalan asiantuntijaa, jotka kertoivat omia näkemyksiään ja kokemuksiaan koulutusjärjestelmästä. Haastatteluiden tuloksia esiteltäessä käytetään myös suoria lainauksia vastauksista.

Haastatteluissa yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän todettiin olevan Suomessa hyvällä tasolla, jos verrataan koulutustasoa kansainvälisesti. Koulutusjärjestelmässä nähtiin kuitenkin olevan useita kehittämistarpeita, koska se hakee monessa suhteessa vielä muotoaan ja paikkaansa yksityisen turvallisuusalan kehityksen myötä. Turvallisuusalan koulutuksen todettiin olevan voimakkaassa kasvussa, joka on näkynyt erityisesti ammatillisessa koulutuksessa.

”Pienillä paikkakunnillakin otetaan valtava määrä opiskelijoita ja nähdään vaan eurot. Palveleeko se työelämää? Ei todellakaan ja tosiasia on se, että se ei palvele edes alueellisia intressejä.”

”Mikä on oppilaitosten perimmäinen tarkoitus? Kerääkö ne rahaa vai tavoittelevatko ne oikeasti osaavia valmistuvia opiskelijoita?”

Eri koulutusten vaatimusten ja perusteiden ei todettu olevan tasapainossa. Korttikoulutusten ei todettu myöskään vastaavan käytännön tarpeita. Ongelmia yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmässä katsottiin myös aiheuttavan koulutuksen laadun vaihtelun eri oppilaitosasteilla, koulutusjärjestelmän sekavuus ja kansainvälisyyden huomioimisen vähäisyys koulutuksissa.

Yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän ja turvallisuusviranomaisten koulutusjärjestelmän lähentäminen ja yhteistyö tulevaisuudessa sai haastateltavien keskuudessa laajasti kannatusta. Tutkintoja voisi yhdistellä ja hyväksilukumahdollisuuksia kehittää. Väylien erilaisuuden esimerkiksi ammatillisessa koulutuksessa ja ammattikorkeakoulutuksessa todettiin aiheuttavan kuitenkin ongelmia hyväksilukumahdollisuuksien kehittämiseksi. Pääallekkäisyyksiä tulisi myös karsia, koska molemmilla koulutusasteilla on samankaltaisia opintoja.

”Kyllä poliisiopistollakin varmaan on semmoisia kursseja, joita voisi hyödyntää esimerkiksi dekkaritoiminnassa.”

Haastateltavat katsoivat, että vartijan koulutusta tulisi kehittää, jotta se vastaisi paremmin työelämän tarpeita. Haastattelussa korostettiin eri työtehtävien erilaisia koulutustarpeita. Lisäksi katsottiin olevan kahdenlaisia vartijan työtehtäviä tekeviä henkilöitä. Toiset toimivat vartijoina osa-aikaisesti esimerkiksi opiskeluiden ohella ja sitten on vartijoita, jotka tekevät töitä ammatikseen. Haastatteluissa tuli esille, että toimialan koulutuksessa voisi olla modulistinen rakenne. Väliaikaisena vartijana toimiminen edellyttäisi vähimmäiskoulutukset, jonka jälkeen voisi suorittaa lisäkoulutuksia. Haastatteluissa todettiin, että tällainen rakenne on jo käytännössä olemassa näyttötutkintojärjestelmän myötä, mutta näyttötutkintojen perusteet pitäisi uudistaa vastaamaan työelämän tarpeita. Lisäkoulutuksien suorittamisen myötä pystyisi toimimaan monipuolisemmissa työtehtävissä, minkä tulisi näkyä myös palkkauksessa.

Järjestyksenvalvojan koulutuksen ei katsottu vastaavan työelämän tarpeita. Haastateltavien mielestä koulutuksen tulisi tasoltaan vastata vähintään vartijan koulutusta, koska järjestyksenvalvojalla on laajemmat toimivaltuudet kuin vartijalla. Järjestyksenvalvojan koulutuksen ja vaatimusten osalta korostettiin, että ravintoloissa ja isoissa yleisötilaisuuksissa tarvitaan yhä enemmän ammattitaitoisia järjestyksenvalvoja. Toisaalta haastateltavien näkemyksen mukaan talkootöinä suoritettava järjestyksenvalvonta tulisi mahdollistaa myös tulevaisuudessa, jotta esimerkiksi pienempiä yleisötilaisuuksia voidaan järjestää.

”Meillä on tuolla maalla urheiluseuroja, jotka tekee ihan hyvää työtä. Sitä ei saa tappaa liian suurella koulutuksella, eikä liian suurilla vaatimuksilla. Mutta sitten taas meillä on näitä isoja yleisötapahtumia ja rock-konsertteja, joissa tarvitaan sitten enemmän ammattitaitoa.”

Haastatteluissa korostettiin, että turvatarkastajille täytyisi olla lakisääteinen vähimmäiskoulutus, joka soveltuisi kaikkiin eri turvatarkastuksiin. Lisäksi vartijoiden ja järjestyksenvalvojen tulisi voida suorittaa turvatarkastuksia koulutuksen suorittuaan.

Erityisesti turvasuojaajaksi hyväksymistä ja turvasuojaajakorttia pidettiin riittämättöminä, koska niissä ei ole mitään osaamiseen ja koulutukseen liittyviä edellytyksiä. Haastatteluissa katsottiinkin, että turvasuojaajaksi hyväksymismenettelyä olisi tärkeää kehittää, koska markkinoilla on monenlaisia toimijoita. Hyväksymismenettelyyn tulisi lisätä näyttö eri turvasuojaustehtävien osaamisesta, esimerkiksi aiempien referenssien kautta tai kokeen tekemisellä.

Turvallisuusasiantuntijuudessa haastateltavat arvostivat työelämän kokemusta. Haastatteluissa katsottiin, että tarvetta olisi turvallisuusasiantuntijan täydennyskoulutukselle, johon voisivat osallistua eri toimialoilla turvallisuus- ja riskienhallintatehtävissä toimivat henkilöt. Koulutus tulisi järjestää monimuotoisena täydennyskoulutuksena, jossa keskityttäisiin osaamisen ja oman organisaation turvallisuuden kehittämiseen. Tämän myötä asiantuntijuus ja turvallisuustaso voisi kehittyä organisaatioissa. Haastateltavien mielestä koulutuksesta saadut opintopisteet tulisi voida lukea hyväksi vielä johonkin tutkintoon johtavaan koulutukseen.

”Selkeän koulutuksen vaatiminen varmasti kehittäisi turvallisuustasoa, mutta se on vaikeaa vapailla konsulttimarkkinoilla. Tämän takia tarvetta olisi erityisesti täydennyskoulutukselle, josta saisi työkaluja työelämään.”

Haastatteluissa todettiin tarvetta olevan myös täysin verkossa oleville tutkinnoille. Verkko-opiskelun tulisi olla modulaarinen systeemi, josta voisi valita esimerkiksi vain omaan työhön liittyviä moduuleja ilman tutkintotavoitteita tai sitten suorittaa koko tutkinnon. Samalla tulisi myös mahdollistaa samojen asioiden opiskeleminen englanniksi.

Turvallisuusalan ammatillista koulutusta arvosteltiin siitä, että se on hyvin vahvasti painottunut vartiointiin, joten se ei palvele koko yksityistä turvallisuusalaa. Tämän takia olisi tärkeää, että näyttötutkintojen perusteet ja koulutus vastaisivat työelämän tarpeita. Haastateltavien mukaan ammatillisen koulutuksen yhtenä keskeisenä ongelmana ovat opettajien taso sekä koulutuksen valvonnan rajalliset resurssit.

”Nämä perustutkinnot on ollut tekniikkaan ja kuljetusalaan liittyvää ja nyt sitten ammatikorkeakoulussa on tradenomi. Koulutusalan vaihtuminen on tehnyt jatkopotken kelvottomaksi.”

”On äärimmäisen valitettavaa, että kouluttajina on ihmisiä, joilla ei ole edes pätevyyttä. Mikään muu kuin koulutuksen laatutason valvominen ja sen valvominen, että ihmiset ovat ymmärtäneet, että mitä varten ne hommaa tekee. Se on kaikista tärkein juttu.”

Turvallisuusalan korkeakoulutuksen todettiin olevan hyvin ajankohtainen aihe, koska useat korkeakoulut ovat kiinnostuneet turvallisuusalasta, mikä on näkynyt muun muassa täydennyskoulutustarjonnassa. Korkeakoulujen erilaisissa koulutuksissa katsottiin yhtenä ongelmana olevan, että niissä tarkastellaan turvallisuutta hyvin perinteisestä ja vanhahtavasta näkökulmasta. Koulutuksiin toivottiin lisää kehittämishalua ja uutta ideointia. Lisäksi korkeakoulujen koettiin tekevän yhteistyötä aivan liian vähän. Tähän keskeisenä syynä pidettiin eri tieteenalojen raja-aitoja ja keskinäistä kilpailua, jota on korkeakoulujen sisälläkin. Yksityisen turvallisuusalan korkeakoulututkinnon sitomista pelkästään liiketoimintaan, tradenomitutkintoon, ei pidetty järkevänä asiana.

”Se ei ole järkevää, että yhtä turvallisuusalan korkeinta tutkintoa, mitä on mahdollista tehdä, niin se on keskitetty yhteen kouluun Suomessa.”

”Kilpailu on kovaa jopa korkeakoulujen sisällä. Esimerkiksi tietoturvallisuuspuolta voi olla sekä teknillisessä että luonnontieteellisessä tiedekunnassa. Molemmilla puolilla voi olla hyviä tutkimusryhmiä, mutta ei silti tiedetä, että mitä toiset oikein tekevät. Hyvä, että edes olemassaolosta tiedetään.”

Yksityisen turvallisuusalan korkeakoulutuksen maantieteellinen sijoittuminen jakoi mielipiteet. Toisaalta katsottiin, että koulutusaloja ei tarvitse sijoittaa aluepoliittisesti. Toisaalta taas katsottiin, että korkeakoulutusta tulisi olla maantieteellisesti laajemmin tarjolla.

”Aluepolitiikka on aluepolitiikkaa ja koulutus on sitten koulutusta.”

Turvallisuusalan korkeakoulutuksen kehittämiseksi nähtiin olevan tarvetta, koska turvallisuusosaamisen tarve on kasvanut eri toimialoilla. Haastateltavien mielipiteet jakaantuivat siinä, onko turvallisuusallalla olemassa tarvetta varsinaiselle maisteriohjelmalle. Toisaalta katsottiin, että jo nykyään voi suorittaa tietyistä turvallisuuden osa-alueista maisteritason opintoja, kuten tietoturvallisuudesta. Tämän takia olisi tärkeämpää tarjota turvallisuuden opintokokonaisuuksia eri tieteenalojen opiskelijoille. Tällöin opiskelijat saisivat välineitä turvallisuuden kehittämiseen ja tutkimuksen suorittamiseen. Toisaalta taas varsinainen maisteriohjelmakin sai kannatusta, jos se toteutettaisiin tarpeeksi monipuolisena. Maisteriohjelmassa tulisi voida suorittaa vapaasti sivuaineita työelämän tarpeiden mukaisesti.

”Mitä enemmän on koulutusta ja ihmisille tarjotaan mahdollisuutta kehittää itseään sekä yrityksen toimintaa, niin kyllähän se selkeästi heijastuu toimintatapoihin ja malleihin.”

Turvallisuusalan korkeakoulutukseen katsottiin tarpeelliseksi perustaa väylä jatkoopinnoille, minkä myötä voitaisiin kehittää nykyistä hajanaista tutkimustoimintaa. Haastateltavien mielestä tutkimustoiminnan kehittämiseksi tulisi olla erillinen tutkimusohjelma, koska olisi paljon tarpeita ihan perustutkimukselle. Turvallisuustutkimus tarvitsisi myös kotimaisen julkaisufoorumia, koska nykyään turvallisuusalan toimijat eivät ole edes tietoisia siitä, minkälaista tutkimusta Suomessa tehdään. Tutkimustoiminnalta tarvittaisiin haastateltavien näkemyksen mukaan aktiivisempaa vaikuttavuutta työelämään, jotta tutkimustuloksia voitaisiin hyödyntää tehokkaammin päätöksenteossa.

”Tämä yliopistorukka elää ihan omassa maailmassaan ja kirjoittelee vain toisilleen. Alan ihmiset eivät edes tunne niitä. Se on niin huuhaata päivittäiseen työhön nähden.”

”Ilman sitä, että turvallisuusala saa riittävästi tieteellistä tutkimusta, niin tämä ei vaan riitä.”

”Turvallisuustutkimus on Suomessa vähän sellaista, että silloin tällöin putkahtaa yksi väitöskirja. Heikoin eväin ollaan liikenteessä tutkimuksessa, jota esimerkiksi yritysjohto voisi hyödyntää. Sellaista tutkimusta pitäisi olla. Ongelmana on useasti, että mistä tutkijat saavat rahoitusta. Pitäisi tehdä semmoinen valtakunnallinen tutkimusohjelma, jonka myötä tutkimustoiminta kehittyisi.”

3 Tulevaisuusseminaarin tulokset

Turvallisuusalan tulevaisuusseminaarin skenaariotyöskentely toteutettiin neljässä ryhmässä, joissa ryhmille oli jaettu eri tarkastelunäkökulmat (markkinalähtöinen, teknologialähtöinen, kansalais- ja yhteiskunnanäkökulma). Skenaariotyöskentelyssä ryhmillä oli ensimmäisenä tehtävänä pohtia tarkastelunäkökulmastaan keskeisimpiä turvallisuusalan tulevaisuuden kehitykseen vaikuttavia muutostekijöitä, ja niihin liittyviä epävarmuuksia sekä tabuja pitkällä aikavälillä. Toisena tehtävänä ryhmien tuli pohtia millaista yksityisen turvallisuusalan tuotteiden ja palveluiden kysyntää voi olla tulevaisuudessa. Kolmantena tehtävänä ryhmien tuli laatia toimenpidesuosituksia siitä, kenen vastuulla on turvata tarvittava osaaminen. Tuloksia tarkastellaan ryhmien näkökulmien mukaisesti.

3.1 Markkinalähtöinen näkökulma

Ryhmä katsoi, että poliittiset muutokset Suomessa ovat yksi merkittävä muutos- ja epävarmuustekijä tulevaisuudessa. Julkisen sektorin uudistuksien, joissa niin turvallisuusviranomaisten kuin kuntasektorin sekä lainsäädännön uudistukset tulevat määrittämään yksityisen turvallisuusalan roolia jatkossa, katsottiin vaikuttavan merkittävästi tähän. Yksityisen turvallisuusalan roolin kasvaminen ja vastuuden lisääntyminen nähtiin myös epävarmuustekijänä toimialan sääntelyn ongelmallisuuden takia. Sääntelyssä nähtiinkin paljon kehittämistarpeita. Lisäksi viranomais-toimintojen yksityistämisen katsottiin herättävän vastustusta yhteiskunnassa, jossa viranomaiset ovat perinteisesti hoitaneet kyseisenlaisia tehtäviä.

Ekonomisina muutostekijöinä ryhmässä pohdittiin juuri julkisen sektorin resursseja ja yksityisen turvallisuusalan kotimaisia markkinoita. Tabuksi nousivat kysymykset siitä, ovatko kotimaiset markkinat liian pieniä alan toimijoille, jotta he pystyvät laajentamaan toimintaansa myös kansainvälisille markkinoille. Sosiaalisena muutostekijänä ryhmä katsoikin Suomen kahtiajaon kasvukeskusten ja harvaan asuttujen alueiden osalta vaikuttavan toimialan markkinoihin. Ryhmä piti myös teknologian kehityksen vaikuttavan olennaisesti toimialaan pitkällä aikavälillä. Turvallisuusteknologian katsottiin integroituvan jatkossa yhä enemmän muihin teknologioihin, jolloin myös palveluiden merkitys tulee korostumaan. Toisaalta teknologian kehittä-

tyminen katsottiin myös epävarmuustekijäksi, koska kansalaisten epätietoisuus voi lisäyntyä sosiaalisen kontrollin vähentyessä.

Ryhmässä katsottiin, että edellä mainitut tekijät tulevat näyttämään toimialan suuntaviivoja tulevaisuudessa. Harvaan asutuilla alueilla markkinoita nähtiin olevan usealle toimialalle erikoistuneille toimijoille, kun puolestaan kasvukeskuksissa on laaja-alaisemmat markkinat. Yksityisen turvallisuusalan pienien toimijoiden haasteeksi katsottiin resurssien riittämättömyys tarjota useita eri palveluita samanaikaisesti, jolloin isot toimijat dominoivat markkinoita. Toisaalta erikoistuminen ja asiantuntijuuden kasvava merkitys nähtiin tarpeellisena ilmiönä, joka tarjoaa pienille toimijoille markkinoita.

Ryhmän mukaan tällainen kehitys edellyttää yksityisen turvallisuusalan toimijoilta entistä laajempaa ja monipuolisempaa osaamista, mikä tulisi huomioida koulutusjärjestelmän kehittämisessä. Toimialalla tulee palveluiden merkitys ja erikoisosaaminen korostumaan, ja erityisesti tässä ryhmä korosti turvallisuusteknologian ja tietoturvallisuuden osaamistarpeita. Lisäksi juridisen osaamisen kasvaneet tarpeet tulisi huomioida kaikilla koulutusasteilla. Ryhmässä tärkeänä pidettiin myös toimialan maineen kehittämistä, jotta se pystyy kasvattamaan rooliaan ja merkitystään uskottavana toimijana tulevaisuudessa.

Ryhmän näkemyksen mukaan vastuu toimialan kehittämisestä on kaikilla eri toimijoilla, mikä edellyttää niin toimialan sisäisen yhteistyön kuin viranomaisten sekä oppilaitoksien yhteistyön kehittämistä. Koulutusjärjestelmän tulisi tarjota työelämälähtöisen turvallisuusalan tutkintoon johtavan koulutuksen lisäksi monimuotoisia erikoistumisopintoja ja täydennyskoulutusta, joita voisivat myös suorittaa eri toimialojen opiskelijat ja työntekijät. Yksityisen turvallisuusalan toimijoiden tulisi tarjota työn ohella tapahtuvaa opiskelua työntekijöille, jotta heidät saataisiin sitoutumaan pidemmäksi aikaa. Ryhmässä tärkeänä pidettiin myös opiskelijoiden kansainvälisien valmiuksien ja osaamisen kehittämistä. Lisäksi turvallisuusalan koulutuksessa nähtiin olevan uusia markkinoita tulevaisuudessa, jos pystytään tarjoamaan räätälöityä ja monimuotoista opetusta ottaen aidosti huomioon työelämän tarpeet. Tässä nähtiin myös olevan kansainvälisiä markkinoita, jos opetusta ja tutkimustoimintaa pystytään integroimaan.

3.2 Teknologialähtöinen näkökulma

Ryhmän näkemyksen mukaan kansainväliset poliittiset muutokset ovat yksi suuri epävarmuustekijä, erityisesti Euroopan unionin tulevaisuus. Euroopan unionin osalta keskustelua herätti palvelujen vapauttaminen ja kilpailun laajentaminen, kun ne todella alkavat vaikuttaa yksityiseen turvallisuusalaan. Tällöin joudutaan punnitse-

maan toimialan perustuslaillisia kysymyksiä. Ekonomisesta näkökulmasta ryhmä katsoikin, että jo nyt Euroopan unionin ulkopuolella olevat valtiot ovat muodostaneet kilpailua jäsenvaltioiden talouskasvulle. Epävarmuutena koettiin talouskasvu, jota valtiot eivät pysty enää kontrolloimaan tulevaisuudessa entiseen tapaan. Yhteiskunnan ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden kysymykset tulevat kytkeytymään jatkossa yhä tiiviimmin yhteen. Tabuna ryhmä näki eliitin kasvaneen vallan, taloudelliset ismit, kvartaalitalouden ja jatkuvat kasvutavoitteet.

Näillä tabuilla ryhmä näki olevan merkittäviä vaikutuksia sosiaalisiin muutostekijöihin, koska tuloerot kasvavat ja syrjäytyminen lisääntyy. Tällaisen kehityksen myötä teknisen valvonnan merkitys tulee korostumaan lisää, mikä tarjoaa entistä enemmän markkinoita teknologian laajemmalle hyödyntämiselle, kuten uusien ilmaistekniikoiden ja entistä älykkäämpien integroitujen järjestelmien käytölle. Ryhmä katsoikin teknologian väärin- ja kaksoiskäytön yhdeksi tulevaisuuden suureksi haasteeksi. Lisäksi haasteeksi katsottiin henkilötietojen entistä laajempi kerääminen ja asianmukaisten rekistereiden varmistaminen sekä niiden ylläpitäjien valvonta. Tässä yhteydessä korostettiin myös teknologian haavoittuvuutta ja ihmisen roolin merkitystä.

Ryhmän näkemyksen mukaan yksityisen turvallisuusalan toimijat tulevat jatkossa tarjoamaan entistä kokonaisvaltaisempia ratkaisukonsepteja, jotka pohjautuvat eri teknologioiden kehittymiseen ja monikäyttöisyyteen. Esimerkiksi kameravalvontaa tullaan käyttämään entistä enemmän muuhunkin kuin perinteiseen rikostorjuntaan. Teknologia mahdollistaa myös paremmin erilaiset analyysimenetelmät, joita voidaan hyödyntää muun muassa hahmontunnistuksessa. Ryhmässä nähtiin rikosten paljastamiseen liittyvien teknologisten ratkaisuiden olevan yksityisen turvallisuusalan palveluiden yksi tulevaisuuden kasvumarkkina.

Ryhmän mukaan teknologian kehittyminen ja monikäyttöisyys tulee huomioida yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän kehittämisessä, sillä nykytilanteessa tätä ei ole huomioitu riittävästi. Koulutuksessa tulisi eri koulutusasteilla huomioida ylipäätään turvallisuustekniikka laaja-alaisemmin aina järjestelmien suunnittelusta niiden elinkaaren päähän saakka. Tämän myötä eri teknologisten ratkaisujen tuomalle lisäarvolle saataisiin perusteita. Ryhmä piti erityisesti tärkeänä, että eri toimialojen turvallisuustoiminnasta ja riskienhallinnasta vastaavat henkilöt tarvitsisivat täydennyskoulutusta. Lisäksi tärkeäksi katsottiin ohjaavan lainsäädännön laajempi huomioiminen ja kansainvälisen toiminnan kehittäminen. Tässä kehittämisessä korostettiin erityisesti korkeakoulujen roolia. Niiden tulisi tehdä rohkeammin uusia avauksia ja erikoistua tiettyihin osaamisalueisiin.

3.3 Kansalaisnäkökulma

Ryhmä koki peruspalveluiden ja niiden siirtymisen julkiselta sektorilta yksityiselle olevan yksi merkittävin muutostekijä tulevaisuudessa. Yksityistämässä ryhmä katsoi riskinä olevan erityisesti kansalaisten oikeusturvan heikkenemisen, koska vaarana on, että turvallisuus ja sen maksullisuus voivat jakaa kansalaiset epätasa-arvoiseen asemaan. Tällä nähtiin olevan myös vaikutuksia sosiaaliseen kontrolliin, kun perinteiset auktoriteetit heikkenevät. Ryhmä katsoi muutenkin kansalaisten yhteisöllisyyden vähenevän, kun entistä enemmän siirrytään sähköisten palveluiden käyttöön. Kansalaisten näkökulmasta tämä tuo myös haasteita yksityisyyden suojalle, kun sähköiset järjestelmät lisääntyvät. Epävarmuustekijöinä nähtiin hyvinvointivaltion säilyminen ja yhteiskunnan haavoittuvuus, kun esimerkiksi syrjäytymisen lisääntyminen toimii kasvualustana ääriliikkeille.

Ryhmän näkemyksen mukaan erityisesti kansainvälistyminen, teknologinen kehitys ja riskitietoisuuden lisääntyminen aiheuttavat muutoksia sisäisen turvallisuuden tehtäväkenttään. Kansainvälistymisen myötä tulee myös ulkoisia turvallisuusuhkia, joilta valtioiden rajat eivät enää suojaa. Suomesta tulee myös entistä monikulttuurisempi maa. Ulkoiseksi turvallisuusuhkiksi nähtiin esimerkiksi ympäristöuhat ja kansainvälinen rikollisuus. Nämä uhat tulevat edellyttämään niin julkisen kuin yksityisten turvallisuustoimijoiden yhteistyön kehittämistä.

Turvallisuusalan osaamistarpeiden nähtiin jatkossa integroituvan entistä enemmän eri toimialojen kanssa, kuten sosiaali- ja terveysalan kanssa. Myös riskienhallinnan korostuminen tulisi huomioida osaamistarpeissa. Ryhmä koki lisäksi yhtenä keskeisenä osaamistarpeena kansalaisten turvallisuustoiminnan ja omatoimisen varautumisen kehittämisen aina lapsista vanhuksiin. Sen sijaan katastrofien jälkihoidossa ja kriisinhallintataitojen kehittämisessä nähtiin mahdollisuuksia viedä osaamista kansainvälisille markkinoille.

Ryhmän mukaan kasvaneet turvallisuustarpeet tulisi huomioida kaikilla koulutusasteilla. Turvallisuusasioiden ja riskienhallinnan perusopintoja tulisi sisällyttää eri koulutuksiin sekä tutkintoihin. Turvallisuusosaamisesta pitäisikin tulla perusarvo, jonka oppiminen alkaa jo varhaiskasvatuksessa ja jatkuu elinikäisenä oppimisena. Tässä tulisi olla oma roolinsa myös muilla yhteisöillä, jotta sosiaalinen kontrolli ja yhteisvastuullisuus lisääntyisi yhteiskunnassa.

3.4 Yhteiskunnanäkökulma

Ryhmä katsoi useiden eri yhteiskunnallisten muutosten aiheuttavan epävarmuutta tulevaisuudessa, kuten julkisen sektorin eri uudistuksien ja jatkuvasti kasvavien

kustannustehokkuusvaatimuksien sekä mahdollisen vastakkainasettelun yksityisen sektorin kanssa. Tässä pidettiin tärkeänä, että päällekkäisiä toimintoja poistettaisiin ja yhteistyötä kehitettäisiin yksityisen sektorin kanssa. Eri hallinnonalojen yhteistyö koettiin myös tärkeäksi, koska yleensä on käytettävissä vain yhdet voimavarat, joita hyödynnetään tarpeen mukaan. Lisäksi turvallisuus-, kriminaali- ja sosiaalipolitiikka tulevat kietoutumaan entistä enemmän yhteen. Ryhmän näkemyksen mukaan tämä tulee luomaan paineita perustaa turvallisuusministeriö, johon on keskitetty kaikki turvallisuuteen liittyvät asiakokonaisuudet. Tämän myötä yhteiskunnan turvallisuutta voitaisiin kehittää kokonaisuutena, jolloin päästäisiin eroon eri hallinnonalojen reviirokysymyksistä.

Kansainvälisillä turvallisuuskysymyksillä nähtiin olevan merkittävä vaikutus sisäisen turvallisuuden kehittämiseen, koska näillä haasteilla on paljon vaikutusta esimerkiksi turvallisuuspolitiikkaan ja Suomen mahdolliseen Nato-jäsenyyteen. Lisäksi kansallisella ja kansainvälisellä sääntelyllä tulee olemaan vaikutuksia yksityisen turvallisuusalan rooliin jatkossa jo perus- ja ihmisoikeusnäkökulmien myötä. Yksityisen turvallisuusalan epävarmuutena katsottiin markkinoiden houkuttelemattomuus, jos esimerkiksi sääntely on liian tiukkaa tai isot kansainväliset toimijat hallitsevat markkinoita. Tällöin vaarana on, että toimialalle ei synny uusia yrityksiä tai se ei kannusta nykyisiä toimijoita laajentumaan ja kehittämään palveluita. Ryhmä katsoi myös koulutuspoliittisen uudistusten eri koulutusasteilla olevan epävarmuustekijä, jos uudistuksissa ei huomioida riittävästi yksityisen turvallisuusalan koulutuksen työelämälähtöisyyttä ja toimialan erityistarpeita.

Ryhmä tunnisti koulutuksen järjestäjät yhdeksi keskeiseksi osaamistaitoja tarvitseväksi toimijaksi, koska niiltä tullaan vaatimaan entistä enemmän muutostekijöiden tunnistamista, joustavuutta ja toimimista yli koulutusalarajojen. Lisäksi koulutuksen järjestäjien tulee lisätä avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä tiivistää yhteistyötä viranomaisten, elinkeinoelämän ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa toiminnan laadun varmistamiseksi. Koulutuksen järjestäjien rooli nähtiin hyvin keskeisenä osana koko toimialan kehittämistä.

Ryhmän näkemyksen mukaan koulutuksen järjestäjien tulisi panostaa kompetenssi-pohjaiseen opetukseen, jossa korostettaisiin toimialan keskeisiä kompetensseja, joiden saavuttamiseksi tarvittavat tiedot ja taidot toimivat eri koulutusasteiden opetuksen tavoitteiden ja sisältöjen määrittelyn lähtökohtina. Yksityisen turvallisuusalan toimijoilta tullaan jatkossa edellyttämään entistä monipuolisempaa osaamista, johon koulutusjärjestelmän tulee pystyä vastaamaan. Erityisesti tärkeänä nähtiin liiketoiminnan, lainsäädännön ja vuorovaikutusvalmiuksien osaaminen sekä taito osoittaa toimeksiantajalle turvallisuuspalveluiden ja -tuotteiden tuoma lisäarvo. Elinkeinoelämässä puolestaan tullaan jatkossa tarvitsemaan enemmän osaamista turvallisuuspalveluiden ja -tuotteiden hankintaprosessissa, laadunvalvonnassa sekä ymmärtämistä turvallisuustoiminnan vaikutuksesta liiketoimintaan.

III JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän nykytilaa ja kehittämistarpeita. Tutkimus toteutettiin viiden aineiston avulla hyödyntäen aineisto- ja analyysitriangulaatiota. Tätä voidaan perustella sillä, että useamman tutkimusmenetelmän ja aineiston käytöllä on mahdollisuus parantaa tutkimuksen luotettavuutta, kun samaan ilmiöön voidaan avata erilaisia toisiaan täydentäviä näkökulmia.

Tutkimuksen ensimmäinen aineisto muodostui yksityisen turvallisuusalan toimijoille lähetetystä kyselystä. Kyselyyn tuli yksityisen turvallisuusalan toimijoilta vastauksia yhteensä 330 kappaletta. Tutkimuksessa toinen aineisto muodostui Laurea-ammattikorkeakoulun turvallisuusalan koulutusohjelmasta valmistuneille henkilöille sekä nykyisille turvallisuusalan koulutusohjelmassa opiskeleville henkilöille lähetetystä kyselystä. Kyselyyn tuli vastauksia valmistuneilta henkilöiltä yhteensä 86 kappaletta ja nykyisiltä opiskelijoilta tuli vastauksia myös yhteensä 86 kappaletta. Tutkimuksen kolmas aineisto muodostui kyselystä, joka oli suunnattu turvallisuusalan ammatillisen koulutuksen niin nuorten kuin aikuiskoulutuksen opiskelijoille sekä heidän turvallisuusalan opettajilleen. Kyselyyn tuli vastauksia opiskelijoilta yhteensä 229 kappaletta. Turvallisuusalan opettajilta vastauksia saatiin puolestaan yhteensä 30 kappaletta.

Vaikka osassa kyselyitä vastausmäärät jäivät melko pieneksi suhteessa lähetettyihin vastauspyyntöihin, voidaan otoksen todeta kuitenkin antavan riittävän yleiskuvan yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmästä. Lisäksi vastaajien joukko oli pääsääntöisesti kaikissa kyselyissä taustatietojen perusteella riittävän heterogeenistä ja kokenutta, joten vastaajilla oli riittävä asiantuntemus kysymyksiin vastaamiseen. Vastaajat olivat myös vastanneet lähes kaikkiin lomakkeiden kysymyksiin.

Tutkimuksen neljäs aineisto muodostui haastattelututkimuksesta, jonka tarkoituksena oli selvittää yksityisen turvallisuusalan asiantuntijoiden näkemyksiä koulutusjärjestelmästä. Haastatteluosuus toteutettiin käyttäen puolistrukturoitua menetel-

mää. Haastateltavat valittiin harkinnanvaraisesti heidän tutkimusaiheeseen liittyvän asiantuntemuksensa perusteella. Haastattelut täydensivät kyselyiden tutkimustuloksia, sillä niiden tuottama aineisto oli varsin monipuolista. Tutkimuksen viides aineisto muodostui turvallisuusalan tulevaisuusseminaarin skenaariotyöskentelystä, johon kutsuttiin eri toimialojen turvallisuusasiantuntijoita.

Yhteenvetona tämän tutkimuksen tuloksista voidaan nostaa esiin muutamia keskeisiä näkökulmia ja niihin liittyviä kysymyksiä yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän nykytilasta sekä sen kehittämistarpeista. Ensimmäisenä näkökulmana on toimialan koulutusjärjestelmän kokonaisvaltainen kehittäminen, sillä tutkimustulosten mukaan koulutuksen katsottiin hakevan monessa suhteessa vielä muotoaan ja paikkaansa monipuolistuneessa toimintaympäristössä. Tämä selittyy osaltaan myös sillä, että toimialan koulutusjärjestelmä ja tutkinnot ovat tuoreita verrattuna muihin toimialoihin, joiden koulutuksilla on pitkät perinteet. Turvallisuusalan tutkintoja on uudistettu ja päivitetty melko hitaalla tahdilla verrattuna toimialan kehittymiseen. Tutkimustulosten mukaan erityisesti eri tutkintoon johtavien koulutuksien keskinäistä suhdetta tulisi tarkastella, jotta yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmä olisi yhtenäinen huomioiden eri koulutusasteet ja niiden tasovaatimukset. Lisäksi tutkimustuloksissa korostettiin koulutuksen järjestäjien, elinkeinoelämän ja viranomaisten yhteistyön kehittämistä, jotta koulutusjärjestelmä vastaisi paremmin työelämän tarpeita.

Toinen keskeinen näkökulma liittyy juuri yksityisen turvallisuusalan koulutuksen työelämälähtöisyyteen, sillä tutkimustuloksien mukaan koulutusjärjestelmä ei vastaa kaikilta osin työelämän tarpeita. Tämä ilmeni tutkimuksen kaikissa eri aineistoissa. Erityisesti ammatillisessa koulutuksessa korostuivat eri lupakoulutuksien kehittämistarpeet ja näyttötutkintojen perusteiden uudistaminen työelämälähtöisemmäksi. Tutkimustuloksissa kritisoitiin myös sitä, että näyttötutkinnot painottuvat liian paljon vartiointiin. Lisäksi eri näyttötutkintojen suhdetta toisiinsa tulisi selkeyttää, kun tutkinnon perusteita uudistetaan. Tutkimustuloksissa myös ALVA-Rin näyttötutkintoaineistoja kritisoitiin, koska niitä pidettiin kalliina ja työelämän tehtäviin vastaamattomina. Näyttötutkintotilaisuudet tulisi voida suorittaa oikeasti työelämässä, kuten muillakin koulutusaloilla.

Ammattikorkeakoulutuksella katsottiin tutkimustulosten mukaan olevan paikkansa yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmässä. Kehittämistarpeina ammattikorkeakoulutuksessa nähtiin erityisesti tietoturvallisuuden, turvallisuustekniikan, riskienhallinnan ja lainsäädännön laajempi huomioiminen koulutuksessa. Näitä seikkoja korostettiin myös ammatillisen koulutuksen yhteydessä. Korkeakoulutusta haluttiin lisää ja siihen kaivattiin suuntautumisvaihtoehtoja. Lisäksi korkeakoulujen tulisi tarjota eri toimialoille painottuvia erikoistumisopintoja ja täydennyskoulutuksia, joita voisi suorittaa monimuoto-opintoina töiden ohella. Näitä opintoja tulisi olla mahdollisuus suorittaa myös eri koulutusalojen opiskelijoilla, jotta pystyttäisiin

vastaamaan lisääntyviin turvallisuustarpeisiin eri toimialoilla. Opiskelijoiden kansainvälisiä valmiuksia ja osaamista tulisi myös tutkimustulosten mukaan kehittää.

Kolmas keskeinen näkökulma on yksityisen turvallisuusalan koulutuksen järjestäjien toiminnan laatuun, valvontaan ja opetuksen kehittämiseen liittyvät asiat. Tutkimustuloksissa pidettiin tärkeänä, että koulutusten valvontaa ja opettajien ammattitaitoa sekä työelämäosaamisen vaatimuksia tulisi lisätä. Koulutusten järjestäjien motivaatiota pidettiin ongelmallisena, koska he tuntuvat näkevän vain rahan ammattitaitoisten valmistuvien opiskelijoiden sijasta. Tämän takia on tärkeää saada kattava järjestäjäverkko ja sen vakaat toimintaedellytykset sekä riittävä työelämäosaaminen. Tutkimustuloksissa korostettiin myös turvallisuusalan tutkintotoimikunnan toiminnan kehittämistä valvovana ja ohjaavana tahona. Opettajien ammattitaidon osalta korostettiin monipuolisempaa työelämäosaamista, jotta opetus olisi laadukkaampaa ja tarjonta monipuolisempaa. Tutkimustulosten mukaan vaatimustason tulisi olla korkeampi kaikilla koulutusasteilla. Lisäksi opiskelijoiden ohjaukseen tulisi panostaa lisää ja sen laatua kehittää.

Neljäntenä keskeisenä näkökulmana on turvallisuustutkimuksen kehittäminen, koska päätöksenteossa on entistä enemmän korostunut arviointitiedon ja -tutkimuksen merkitys. Turvallisuudesta aiheutuvat kokonaiskustannukset yhteiskunnassa ovat suuria. Tämän vuoksi on yllättävää, että turvallisuustutkimus on niin vähäistä Suomessa. Turvallisuustutkimusta tehdään yliopistojen ja korkeakoulujen eri tiedekunnissa sekä erillisissä tutkimuslaitoksissa, järjestöissä ja yrityksissä. Lisäksi monien hallinnonalojen sektoritutkimuslaitoksilla on kytkentä turvallisuustutkimukseen, mutta tutkimustoiminta on kuitenkin hyvin hajanaista.

Turvallisuustutkimukselta tarvitaan nykyään aktiivisempaa vaikuttamista organisaatioihin. Tutkimuksissa korostetaan nykyisin turvallisuuden kokonaisvaltaista hallintaa. Tämä edellyttää, että turvallisuusasiantuntijoiden on kytkeydyttävä yhä tiiviimmin koko organisaation toiminnan kehittämiseen. Tämä muodostaa myös tieteelliselle tutkimukselle haasteen. Kokonaisvaltaisia turvallisuusteorioita on kehitetty vasta viime vuosina. Organisaatioiden turvallisuustyö on ollut hyvin vähän teorioihin perustuvaa. Turvallisuusasiantuntijoiden tulisi huomioida tämä ja ryhtyä itse kehittämään tieteellistä syventymistä.

Tutkimustoiminnan kehittäminen tarvitsisi erillisen tutkimusohjelman, jotta olisi resursseja sen aitoon kehittämiseen. Tutkimustuloksissa korostettiin opetuksen ja tutkimustoiminnan integroimista, jossa nähtiin olevan myös kansainvälisiä markkinoita. Turvallisuustutkimus tarvitsisi lisäksi kotimaisen julkaisufoorumin, sillä nykyään toimialan toimijat eivät ole edes tietoisia siitä, minkälaista tutkimusta Suomessa tehdään. Tutkimustuloksissa tarpeellisena pidettiin jatko-opintoväylää sekä maisteri- että tohtoriohjelmaan, joiden myötä turvallisuustutki-

musta voidaan myös kehittää. Jatko-opinnot yliopistoon kiinnostivatkin monia vastaajia.

Tässä tutkimuksessa esiin nousseet keskeiset yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän kehittämistarpeet ovat myös esillä yleisemmällä tasolla koulutuksen kehittämistarpeissa hallitusohjelmassa¹¹ ja opetus- ja kulttuuriministeriön koulutuksen sekä tutkimuksen kehittämissuunnitelmassa vuosille 2011–2016¹². Tässä tutkimuksessa esille tulleet seikat sisältyvät muun muassa näissä asiakirjoissa mainittuihin koulutuksen laadun parantamiseen, kansainvälistymiseen, koulutuksen riittävään tarjontaan, tutkimustoiminnan parantamiseen ja lisäämiseen, innovatiivisuuden lisäämiseen, koulutuksen työelämälähtöisyyden lisäämiseen, tutkintojärjestelmän kehittämiseen työelämän osaamistarpeiden mukaisesti ja täydennyskoulutusmahdollisuuksien parantamiseen. Lisäksi käynnissä on yksityisen turvallisuusalan sääntelyn uudistus, joka tulee myös osaltaan vaikuttamaan toimialan koulutukseen.

Hallituskauden keskeisillä linjauksilla tulee siten olemaan suuri merkitys toimialan koulutusjärjestelmän suuntaviivoihin. Yksityisen turvallisuusalan haasteisiin voidaan vastata vain kaikkien toimijoiden yhteistyötä tiivistämällä, jotta työelämän tarpeita voidaan palvella mahdollisimman tehokkaasti ja monipuolisesti. On muistettava, että koulutuksen vaikuttavuus on kuitenkin hyvin pitkäkestoista. Keskustelua tarvitaankin siitä, mikä yksityisen turvallisuusalan rooli tulee olemaan tulevaisuudessa, jotta tähän tarpeeseen pystytään vastaamaan koulutuksella. Nyt tarvitaankin organisaatio- ja sektorirajat ylittävää yhteistyötä sekä uusia strategisia valintoja.

¹¹ Ks. Hallitusohjelma 2011.

¹² Ks. OKM 2011.

Lähteet

Eriksson, P. – Kovalainen, A.: *Qualitative Methods in Business Research*, Sage 2008.

Eskola, J. – Suoranta, J.: *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*, 4. painos. Vastapaino, Jyväskylä 2000.

Hallitusohjelma 2011: Pääministeri Jyrki Kataisen hallituksen ohjelma. 22.6.2011.

Hirsijärvi, S. – Remes, P. – Sajavaara, P.: *Tutki ja kirjoita*. Kustannusosakeyhtiö Tammi, Helsinki 2001.

Metsämuuronen, J.: *Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä: Tutkijalaitos. 3. laitos 2. uudistettu painos*. Gummeruksen kirjapaino Oy, Jyväskylä 2006.

Opetushallitus: *Näyttötutkinto-opas. Oppaat ja käsikirjat 2011:4*. Tampereen Yliopistopaino Oy, 2011.

Opetus- ja kulttuuriministeriö: *Koulutus ja tutkimus vuosina 2011–2016. Kehittämissuunnitelma*. OKM 2011.

Paasonen, J. (toim.) – Huuemonen, T. – Paasonen, L.: *Oppilaitoksen turvallisuusjohtaminen*. Tietosanoma Oy, Porvoo 2012.

Paasonen, J. – Huuemonen, T.: *Yksityisen turvallisuusalan empiirinen tutkimus*. Laurea-ammattikorkeakoulun julkaisusarja B 48, Vantaa 2011.

Paasonen, J.: *Yksityisen turvallisuusalan lainsäädännön kokonaisuudistuksesta tulisi käydä avointa keskustelua*. Suomen Turvallisuusalan vuosikirja 2009–2010, Finnsecurity ry, Helsinki 2009.

Paasonen, J.: *Turvallisuusalan koulutus muutoksen kourissa*. Suomen Turvallisuusalan vuosikirja 2008–2009, Finnsecurity ry, Helsinki 2008.

Paasonen, J.: *Yksityisen turvallisuusalan sääntely vaatii kokonaisuudistusta*. Suomen Turvallisuusalan vuosikirja 2008–2009, Finnsecurity ry, Helsinki 2008.

Paasonen, J.: *Yksityisen turvallisuusalan sääntely – rikosoikeudellinen vastuu ja toimivaltuudet*. Tietosanoma Oy, Porvoo 2008.

Sisäasiainministeriö: Sisäasiainministeriön poliisiosaston linjaus 28.1.2010. SM113:00/2008.

Sisäasianministeriö: Yksityistä turvallisuusalaa koskevan lainsäädäntöhankkeen II vaiheen
asettamispäätös 17.11.2011. SM066:00/2011.

Taulukkoluetelo

Taulukko 1	Vastaajien ikäjakauma.....	16
Taulukko 2	Vastaajien toimenkuvajakauma.....	16
Taulukko 3	Vastausjakauma työnantajan toimialan mukaan.....	17
Taulukko 4	Vastaajien työkokemus turvallisuusosalta.....	17
Taulukko 5	Vastaajien koulutustaso.....	17
Taulukko 6	Työntekijöiden lukumäärä yrityksessä.....	18
Taulukko 7	Turvallisuusalaan liittyvästä liiketoiminnasta koostuva liikevaihto yrityksessä.....	18
Taulukko 8	Turvallisuusalan liiketoiminnan parissa työskentelevä henkilöstö yrityksessä.	19
Taulukko 9	Kansainvälisestä toiminnasta tuleva liikevaihto yrityksessä.....	19
Taulukko 10	Yksityisen turvallisuusalan toimijat.....	20
Taulukko 11	Yksityisen turvallisuusalan toimijat.....	21
Taulukko 12	Yksityisen turvallisuusalan toimijat.....	22
Taulukko 13	Yksityisen turvallisuusalan toimijat.....	23
Taulukko 14	Yksityisen turvallisuusalan toimijat.....	24
Taulukko 15	Valmistuneiden ikäjakauma.....	27
Taulukko 16	Valmistumisvuosi turvallisuusalan koulutusohjelmasta.....	27
Taulukko 17	Valmistuneiden suorittama tutkinnon taso.....	28
Taulukko 18	Valmistuneiden työkokemus turvallisuusosalalla.....	28
Taulukko 19	Laureasta valmistuneet henkilöt.....	30
Taulukko 20	Laureasta valmistuneet henkilöt.....	31
Taulukko 21	Laureasta valmistuneet henkilöt.....	32
Taulukko 22	Laureasta valmistuneet henkilöt.....	33
Taulukko 23	Opiskelijoiden ikäjakauma.....	38

Taulukko 24	Opiskelun aloitusvuosi.....	38
Taulukko 25	Työkokemus turvallisuusosalalla.....	39
Taulukko 26	Laurean nykyiset opiskelijat.....	40
Taulukko 27	Laurean nykyiset opiskelijat.....	41
Taulukko 28	Laurean nykyiset opiskelijat.....	42
Taulukko 29	Laurean nykyiset opiskelijat.....	43
Taulukko 30	Opiskelijoiden ikäjakauma.	46
Taulukko 31	Opintojen aloitusvuosi.	46
Taulukko 32	Työkokemus turvallisuusosalalla.....	47
Taulukko 33	Koulutuksen rahoitusmuoto.	47
Taulukko 34	Opiskelualue.....	47
Taulukko 35	Ammatillisen koulutuksen opiskelijat.	49
Taulukko 36	Ammatillisen koulutuksen opiskelijat	51
Taulukko 37	Ammatillisen koulutuksen opiskelijat.	52
Taulukko 38	Opettajien ikäjakauma.....	55
Taulukko 39	Opetettavat tutkinnot.....	55
Taulukko 40	Opettajan koulutustausta.....	56
Taulukko 41	Opettajaopinnot suoritettu.....	56
Taulukko 42	Työkokemus turvallisuusosalalla.....	56
Taulukko 43	Työkokemus opettajana.	57
Taulukko 44	Turvallisuusalan opettajat.....	57
Taulukko 45	Turvallisuusalan opettajat.....	58
Taulukko 46	Turvallisuusalan opettajat.....	59
Taulukko 47	Turvallisuusalan opettajat.....	59
Taulukko 48	Turvallisuusalan opettajat.....	60
Taulukko 49	Turvallisuusalan opettajat.....	60
Taulukko 50	Turvallisuusalan opettajat.....	61
Taulukko 51	Turvallisuusalan opettajat.....	62

Tutkimuksessa on selvitetty yksityisen turvallisuusalan koulutusjärjestelmän nykytilaa ja kehittämistarpeita. Tutkimus on toteutettu viiden eri aineiston avulla. Tutkimuksen tehtävänä on tuottaa uutta tietoa koulutusjärjestelmästä, jota voidaan hyödyntää sen kokonaisvaltaisessa kehittämisessä

Tutkimuksen ovat toteuttaneet Jyri Paasonen ja Laura Paasonen. Jyri Paasonen toimii turvallisuusalan yliopettajana Laurea-ammattikorkeakoulussa ja tutkijana empiirisen turvallisuustutkimuksen tutkimusryhmässä. Laura Paasonen toimii tutkijana tutkimusryhmässä.

LAUREA JULKAISUT | LAUREA PUBLICATIONS

ISSN 2242-5225 | ISBN 978-951-799-273-2

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

